

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יצחק״א אפרים שמעון סינאוויץ

ז: עין משפט

נר מצוה

סח א ממי' פיי מהל' טומאת לנעת הל' ו סגנ עשין רלה: **פב** מ מי' פ"ט עס הלכה ח:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א] גמ' רבי אומר אינו צריך בו'. נ"צ ומינה דפסמון קלמרינן אלינא דננא ודני אומר אינטרין וכו' וא"כ מאי אינו לרין דקאמר הכא וע"ג וי"ל דכוונת הנריימא דל"ל לקרא לדבר מלוא וה"ל רק לכחז לדבר הרשות דגופיה וכ"ש לדבר מלוא דגופיה והוי כמילתא דאמיא נק"ו טרם וכתב לה קרא וכמ"ש חוס' דנף הסמוך דנ"ה נפקא ליה וכו' ישע"ה ועפ"ו מיושג מה שמתה מהרש"א שם על דבריהם כנלמ"ד ודוק היטב: בן תוס' ד"ה יש יום שאי אתה רואה בו. ע"י על דבריהם נמשא מלך פ"ו מהלכות יו"ט הלכה ט"ו: ג] ד"ה דבר הרשות איכא בינייהו כו' דד"ר יהודה דאמר חידוש הוא לא ילפינן. עיין קרבן אהרן פ' מוריע דף קל"ח:

הגהות

מהר"ם לנדא

א] גמ' רבי יהודה אומר שבעת ימי ספרו לו. ז"ל **רבי אומר** וכן הוא במורה כהניס ועיין נמש' מולין דף קמא ע"א ודיו"ק:

רבינו חננאל

אי טהור א"ל טהור אי טמא שתיק דבמילתא דבהן תליא מילתא ועד שאמר טמא בחזקה קאי ואמר ר' נראין דברי ר' יוסי שאמר אין רואין כלל במוחלט. והתניא איפכא נראין דברי ר' מאיר במוחלט ודברי ר' יוסי במוסגר. ופרקינן תרי תנאי ואליבא דרבי. האי תנא דתני אמר רבי נראין דברי רבי מאיר במוחלט שרואין סבר דלמא אחזי ליה לטהרו וצוותא דעלמא עדיפא ליה מצוותא דאשתו והאי תנא דתני אמר ר' נראין דברי ר' יוסי במוחלט סבר אי חזי ליה טהרה מצריכו לספירת שבעה ואוסרו באשתו שהיה מותר בה כל ימי חלוטו וצוותא דאשתו עדיפא ליה מצוותא דעלמא לפיכך קתני נראין דברי ר' יוסי דאמר אין רואין במוחלט כו'. ואמרינן למימרא דר' סבר מוחלט מותר באשתו. ואמרינן הין. והתניא דרבי סבר המוחלט מותר באשתו דתניא וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים

שיהא כמנודה וכאכל שאסור בתשמיש המטה ואין אהלו אלא אשתו כדכתיב שובו לכם לאהליכם בוי' ימי ספרו ולא בוי' ימי חלוטו דברי רבי ורבי יוסי אומר א' דנתי לפני ר' לימדתנו רבינו יותם לא היה לעזויהו אלא בימי חלוטו א"ל אף אני אומר כן כי בימי חלוטו מותר הוא ואינו אסור בתשמיש המטה אלא בימי ספרו ולא אמרינן ק"ו אלא בימי ספרו דגלי רחמנא ביה איסורא אסיר אבל חלוט דלא גלי ביה רחמנא איסורא שרי. למימרא דבדיבורא דבהן תליא מילתא דכתיב וביום הראות בו בשר חי יטמא ומה ת"ל וביום לימא ובהראות בו יטמא וביום למה לי אלא יש יום שאתה רואה ויש יום שאי אתה רואה מכאן אמרו חתן שנולד בו נגע נותנין לו ז' ימי המשחה ולאיצטליתו ולכסותו וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל דברי רבי ר' יוסי אומר אינו צריך הרי הוא אומר וצוה הכהן ופנו את הבית אם ממתינין לו לפנות את כליו שהוא דבר הרשות ק"ו שממתינין לו בימי חתונתו ובימי הרגל שמצוה לשמוח בהן. ור' יהודה ל' מצוה צ' בכהן לא גמרי' דחידוש הוא דהא עצים ואבנים בעלמא לא מיטמו והכא מיטמו בנגעים הלכך חידוש הוא ומחדושא לא גמרינן ופשוטה היא.

חשק שלמה על ר"ח (ב' גי' רמז ז"ש לכאורה ואולי דטס"ה וז"ל דברי ר' ר' יוסי דגרי' אומר דימי ספירו ק"ו לימי חלוטו וא"ר חייא דמי וכו'. צ' אולי ז"ל מלוא מכלס לא גמרינן.

מלואת דאשתו ודברי ר' יוסי דאמי' אין רואין צמוסגר דילמא מטמא ליה ואסר ליה צלואת דעלמא אע"ג (דקאי הסגר) [דכשהו מחליתו יהיה מותר צתשמין] נקול שמיעת בני אדם ניחא ליה טפי. כללא דמילתא ר' מאיר סבר צלואת דעלמא עדיפה ליה ור' יוסי סבר איכא דניחא ליה דעלמא ואיכא דניחא צלאשמו ור' ספירא ליה כרי' יוסי דלין כהן רשאי לשמוק וספירא ליה צלואת דאשמו עדיף ליה ולמאן דמי' איפכא ספירא ליה דר' צלואת דעלמא עדיף ליה. [המשך בסוף המסכת]

ז:

לטהרו

או לטמאו כתיב. צפ' צתרא דנויר (דף סה: ושס) דריש מיניה פתח הכחז צטהרה תחילה גבי ספק שער לכן קודם לצהרת והתם דריש מדכתיב לטהרו צרישא והכא דריש מגופיה דקרא: **ה"ג** בתורת כהנים[[] **שבעת ימים ימי ספירו** וכו'.[]] ולאגז שנכתב (ה) צפסוק צמר ואחרי טהרתו וגו' כתצוהו כאן:

יותם לא היה לו לעזויהו א"א בימי חלוטו. פירש הר"ר קלונימוס דכתיב (ישעיה ז) וצעוד ששים ותמש שנה יחת אפרים מעט והיינו מנצלות עמוס אע"פ שישעיה אמרה וישעיה נתנצל צעשה שנחנגע עזויהו כדמוכחי קראי שהיה רעש ע"י שרעשו עליונים לשורפו ותחתונים לצלעו[[] הוא מונה שנה לצלות עמוס שנחנצל שנתים לפני הרעש[[] וישראל גלה יגלה מעל אדמתו (עמוס ז) שאז נגזרה גזירה וכמה יש עד גלות הושע בן אלה שהיה צנחנ שש לחזקיהו[[] חשצונו ס"ה שנים צ' שנים קודם נגעו וכ"ה דנגעו דעזויהו נחנגע כ"ה שנים לפני מותו[[] וי"ו דיותם ושש עשרה דלחו[[] ושש לחזקיה היה הגלות הרי ס"ה שנים ויותם בן כ"ה שנים כשמלך[[] וא"כ היה עיצורו דימי חלוטו מכל מקום אין ר' יוסי צר' יהודה מוקשה די"ל דנחנגע צסוף השנה ועיצורו היתה צתחילת השנה וצפי' נציאים[[] פרש"י חשצון זה וכן מוכיח צסדר עולם[[] ומאחר שזה אמת נמצא שצריך ליישב והלא עזויהו וירצעם מלכו כחמת[[] דהא[[] ירצעם מלך מ"א שנה[[] וא"כ כשמת היה מ"א למלכות עזויהו והכחז אומר[[] צשנת שלשים ושמנה לעזריה מלך יהודה מלך זכריה בן ירצעם וא"כ חקר ג' שנים וי"ל דמלך ג' שנים צחי' אציו וכן הגיה צמקצא פירושים דהכי הוה מעשה דזכריה מלך צחי' ירצעם אציו ג' שנים:

מאי דלא גלי' לא גלי'. יש מקשין למה אין רבי דורש ק"ו הא אדם דן ק"ו מעלמו[[] ושמה יש שום

פירכא או שמה מזרע חידוש הוא א"צ ז' ימים משמע מיעוט לאפוקי ימי חלוטו ואידך[[] דמנטרין לגופיה מיהו (ב) מדכתיב ציה לו שמע מינה למעוטי: **ז"י** יום שאי אתה רואה בו. מימה לר"מ למה אינו רואה להקל ועוד למאי דפי' רצינו יצחק[[] דלכולי עלמא צתחילת הסגר רואין להקל לעולם יכול לראות ועוד ופינו את הצית עד שיראו למה טורח לפנות שמה ימלא טהור:

משמעות דורשין איכא בינייהו. ר' דורש מופינו וציוס אצטרין למידרש ציוס ולא צלילה דללקמן וי"ו לא משמע ליה ור' יהודה דורש מוציוס אצל ופינו את הצית שמה אצטרין לרצי יהודה אפי' חצילי קש וחצילי ענים דחתן ננגעים (פ' י"צ מ"ה) לרצי יהודה:

דבר הרשות איכא בינייהו. דרבי יהודה סבר חידוש הוא ואין ללמוד הימנה שאר המתנות ומציוס הראות צו לא משמע אלא המתנה דמלוא דמשמע דתלי הדצר צקצעת היום כגון רגל והוא הדין לחתן ורצי סבר לרצות נמי המתנה שאינה מלוא וגמרינן שפיר להמתנה מופינו כל דצר הרשות דצצית לא פליגי דהא צהדיא כתיב ופינו את הצית אלא דצר הרשות דגופיה איכא צינייהו ואין[[] נראה לפרש שאר דברי רשות כגון חצילי קש ופליגי צצתים[[] לרצי יהודה דאמר חידוש הוא לא ילפינן:

דהא (ב' גי' רמז ז"ש לכאורה ואולי דטס"ה וז"ל דברי ר' ר' יוסי דגרי' אומר דימי ספירו ק"ו לימי חלוטו וא"ר חייא דמי וכו'. צ' אולי ז"ל מלוא מכלס לא גמרינן.
יהא כמנודה וכאכל שאסור בתשמיש המטה ואין אהלו אלא אשתו כדכתיב שובו לכם לאהליכם בוי' ימי ספרו ולא בוי' ימי חלוטו דברי רבי ורבי יוסי אומר א' דנתי לפני ר' לימדתנו רבינו יותם לא היה לעזויהו אלא בימי חלוטו א"ל אף אני אומר כן כי בימי חלוטו מותר הוא ואינו אסור בתשמיש המטה אלא בימי ספרו ולא אמרינן ק"ו אלא בימי ספרו דגלי רחמנא ביה איסורא אסיר אבל חלוט דלא גלי ביה רחמנא איסורא שרי. למימרא דבדיבורא דבהן תליא מילתא דכתיב וביום הראות בו בשר חי יטמא ומה ת"ל וביום לימא ובהראות בו יטמא וביום למה לי אלא יש יום שאתה רואה ויש יום שאי אתה רואה מכאן אמרו חתן שנולד בו נגע נותנין לו ז' ימי המשחה ולאיצטליתו ולכסותו וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל דברי רבי ר' יוסי אומר אינו צריך הרי הוא אומר וצוה הכהן ופנו את הבית אם ממתינין לו לפנות את כליו שהוא דבר הרשות ק"ו שממתינין לו בימי חתונתו ובימי הרגל שמצוה לשמוח בהן. ור' יהודה ל' מצוה צ' בכהן לא גמרי' דחידוש הוא דהא עצים ואבנים בעלמא לא מיטמו והכא מיטמו בנגעים הלכך חידוש הוא ומחדושא לא גמרינן ופשוטה היא.

חשק שלמה על ר"ח (ב' גי' רמז ז"ש לכאורה ואולי דטס"ה וז"ל דברי ר' ר' יוסי דגרי' אומר דימי ספירו ק"ו לימי חלוטו וא"ר חייא דמי וכו'. צ' אולי ז"ל מלוא מכלס לא גמרינן.

מלואת דאשתו ודברי ר' יוסי דאמי' אין רואין צמוסגר דילמא מטמא ליה ואסר ליה צלואת דעלמא אע"ג (דקאי הסגר) [דכשהו מחליתו יהיה מותר צתשמין] נקול שמיעת בני אדם ניחא ליה טפי. כללא דמילתא ר' מאיר סבר צלואת דעלמא עדיפה ליה ור' יוסי סבר איכא דניחא ליה דעלמא ואיכא דניחא צלאשמו ור' ספירא ליה כרי' יוסי דלין כהן רשאי לשמוק וספירא ליה צלואת דאשמו עדיף ליה ולמאן דמי' איפכא ספירא ליה דר' צלואת דעלמא עדיף ליה. [המשך בסוף המסכת]

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן

בהסגר שני. דאי מטמא ליה מחליט ליה צטומאה חמורה ומלער ליה: מר. ר"מ דאמר רואה להקל לטהר אצל לא לטמא: **סבר** בבהן תלא רחמנא. דאי מטמא ליה הוי טמא ואי לא צעי מטמא ליה לא הוי טמא ולהכי חזי ליה להקל אצל לא להחמיר דאי חזי ליה דהוי טמא לא לימא ליה כלום ולא הוי טמא: ומר. ר' יוסי דאמר לא להקל: **סבר** לטהרו ולטמאו כתיב. דכי חזי ליה כהן דטמא לא מלי למשתק וללמא הוי טמא ונמצא מלערו שמתמאו צמועד: והא תניא איפכא. דברי ר"מ צמוחלט דברי ר' יוסי צמוסגר: **מר סבר צוותא דאשתו עדיף ליה.**[[] ולהכי חזי ליה צמועד צהסגר שני דאי מטהרו משמחו ואפי' מטמא ליה ומחליט ליה ומסדר ליה חוץ מג' מחנות ולית ליה צוותא דאינשי דעלמא אפ"ה לית ליה לערא דהא אית ליה צוותא דאשמו

ומומר הוא צלאשמו להתיחד עמה דימי חלוטו ודברי ר' יוסי צמוחלט דאפי' מטהר ליה[[] דאע"ג דשרי ליה למחנה ישראל אית ליה לערא דלית ליה צוותא דאשמו דאסור הוא דכיון דמטהר ליה מחלוטו מיצעי ליה למימני שצע ימי ספירו וצימני ספירו אסור צתשמיש המטה דכתיב וישצ מחוץ לאהלו שצעת ימים ואהלו זו אשמו דכתיב שוצו לכם לאהלים: **ומר סבר צוותא דעלמא עדיף ליה.** האי תנא דאמר א"ר נראין דברי ר"מ צמוחלט ודברי ר' יוסי צמוסגר סבר צוותא דעלמא עדיף ליה ולהכי חזי דימי חלוטו דאי מטמאו לא מטמא יומר מדמעיקרא ואי מטהרו משמחו[[] דאית ליה צוותא דעלמא אף על גצ דאסור צתשמיש המטה צוותא דעלמא עדיף ליה ודברי רצי יוסי צמוסגר דלא חזי ליה דלמא מטמא ליה[[] חוץ לג' מחנות ולית ליה צוותא דעלמא ומלער ליה: ימי ספירו. אסור צתשמיש המטה ולא ימי חלוטו: ויותם לא היה לעזויהו אלא בימי חלוטו. כלומר לא נעצצרה

אמו דיותם אלא דימי חלוטו דעזויהו דעזויהו היה מזרע ולא נוקק לאשתו דימי ספירו אלא דימי חלוטו: אף אני כך אמרתי. דמזרע מותר צתשמיש המטה דישצ מחוץ לאהלו דימי ספירו כתיב: **ורבי סבר מאי** דגלי' גלי'. להכי אמרי' ימי ספירו ולא ימי חלוטו: למימרא דבבהן תליא מיילתא. פריך צין לר"מ צין לרצי יוסי דר"מ אומר צהדיא אי טמא שתיק ורצי יוסי קאמר אין רואין כלל מכלל דרצי יוסי סבר אי לא צעי לא חזי ליה ולא הוי טמא: נותנין לו ז' ימי המשחה. דלא חזי ליה דלמא מטמא ליה: ולצפחות. אס נראה הנגע צכסותו: אם ממתנין דדבר הרשות. הרי"ל ממתינין לו שאין מטמאין עד שמפנה כל הכלים שצצית וילפי' מינה דצטומאה דנגופיה נמי ממתין לדבר הרשות דומיא דהכא כיון[[] דלשכחתן דצטומאה דגופיה ממתינין לו לדבר הרשות כ"ש דממתנין לו לדבר מלוא כגון חתן וצרגל: משמעות דורשין. דמר דריש מהאי קרא ומר דריש מהאי קרא: דבר הרשות איכא בינייהו. רצי יהודה דמפיק מציוס[[] הראות צו ומכאן אמרו חתן ורגל דהיינו מלוא ממתינין לו אצל לדבר הרשות אין ממתינין לו צטומאה דגופיה ורצי סבר דצדצר רשות נמי ממתינין לו כדאמר' לעיל דרצי יליף טומאה דגופיה להמתין לו מטומאה דציתו: **לא גמרינן. דהוי חידוש ומחידוש לא ילפינן** דכל היכא דאיכא חידוש אין לך דצר צו אלא חידושו[[]:

דהא (כמו לעיל ע"י הג' מהר"ם לנדא) וכ"ה בכת"י (הג' חת"ס עיי"ש דק"ס עיי"ש): **צ**] צ"ל ורבי מהתם, וכ"ה בכת"י (דק"ס, וע"י לעיל): **ג**] בכת"י נוסף האי **תנא דאמר אמר רבי נראין דברי ר"מ במוסגר ודברי ר' יוסי במוחלט סבר צוותא דאשתו עדיף ליה** ולהכי (ונשמט ברפוס כשגגה צחת הדומות, דק"ס): **ד**] בכת"י נוסף **מצערו:** **ה**] בכת"י נוסף **דשרי ליה ליכנס במחנה ישראל ואית ליה:** **ו**] יש להוסיף ומשלחו (באה"מ): **ז**] נדצי"ל שהרי: **ח**] צ"ל וכיון (מנחת ידודה): **ט**] בכת"י דמפיק ליה מוציבים: **י**] בכת"י נוסף **ורבי יהודה, דלא יליף טומאה דגופיה מטימאה דלאו גופיה להמתין לו דדבר הרשות סבר מהתם מטימאה דביתו לא ילפינן** דהוי חידוש וכו': **כ**] צ"ל והא (רש"ש): **ל**] אולי צ"ל **ואע"ג דאיצטריך.** או שצ"ל וצאיידך מיצטריך לגופיה (ע"פ באה"מ עיי"ש): **מ**] נראה דיש כאן ט"ס וצ"ל **ועוד** נראה, והר"א עם הדבור הבא (חזו"א עיי"ש עוד בהגהתו וכביאור דבריו): **נ**] נדצי"ל ורבי (וכוונתו לעיל בברייתא, וע"י אות א):

רש"י בת"י **תנאי הוא ואצ"בא דר'.** כלומר [מנא] קמא דספירא ליה לרי' צוותא דאשמו עדיפא ליה הלכך נראין דברי ר' מאיר צמוסגר ודברי ר' יוסי צמוחלט כולה שיטה כדפרשית ומנא צמרא דספירא ליה לרי' צלואת דעלמא עדיפא ליה הילכך נראין דברי ר' מאיר דאמר רואין צמוחלט דאי מטהר ליה שמחה הוי לו צלואת דעלמא ניחא ליה טפי ור' מאיר דאמי' אין רואין צמוסגר דילמא מטמא ליה ואסר ליה צלואת דעלמא אע"ג (דקאי הסגר) [דכשהו מחליתו יהיה מותר צתשמין] נקול שמיעת בני אדם ניחא ליה טפי. כללא דמילתא ר' מאיר סבר צלואת דעלמא עדיפה ליה ור' יוסי סבר איכא דניחא ליה דעלמא ואיכא דניחא צלאשמו ור' ספירא ליה כרי' יוסי דלין כהן רשאי לשמוק וספירא ליה צלואת דאשמו עדיף ליה ולמאן דמי' איפכא ספירא ליה דר' צלואת דעלמא עדיף ליה. [המשך בסוף המסכת]

מסורת הש"ס

עם הוספות

א] לקמן דף טו., **ב**] [חוספמא נגעיס פ"ח], **ג**] [וצחיס ז' יד: ממחות נצ:], **ד**] נגעיס פ"ג מ"צ [נצורות לד:], **ה**] עיין ב"ק עב: וחולין צח:, **ו**] מצורע פרשתא ב פ"א הי"א, **ז**] מדרש נחחומא פרשת צו יג ועי' ישעיה ו ד וברש"י שם, **ח**] עמוס א א, **ט**] מ"ב יח י, **י**] סדר עולם רבה ספיי"ט, **י**] מ"ב טו לג - טז ב, **יא**] ישעיה ז ח, **יב**] סדר עולם שם ועי' רש"י מ"ב טו ח, **יג**] מ"ב יד כג, **יד**] מ"ב טו ח, **טו**] [נדאלימא נדה יט:], **טז**] לעיל ע"א בסוד"ה בהסגר.

הגהות הב"ח

א] תוס' ד"ה ה"ג כו' ולאגז שנכתב בפרק בתרא ואחרי טהרתו. נ"צ פירוש דהאי קרא דמוקלל שצעת ימים יספרו לו מימיו אס נצטרע דמנחת צפרק צמרא דף ט"ו מפרש"י והתוס' צהדיא לשם מ"מ לא היה צריך להאי דמוישצ סמוך לאהלו גרידא דריש ימי ספירו ולא ימי חלוטו אלא אגז דמימי להאי קרא צפ' צמרא כחטוהו כאן: **ב**] ד"ה מאי כו' מדכתיב ציה לו. נ"צ עיין צפסרי דדרשין לו משמע ימי ספירו ולא ימי חלוטו:

תורה אור השלם

א] זאת תורת נגע צרעת כגד הצמר או הפשתים או השחי או הערב או כל כלי עור לטהרו או לטמאו: [ויקרא יג, נב:]

ב] וכבש המטהר את בגדיו ונצל את כל שערו ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל המכה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים: [ויקרא יד, ח:]

ג] לך אגד להם שובו לכם לאהליכם: [דברים ח, טז:]

ד] ואחרי שבעת ימים יספרו לו: [יחזקאל מר, כז:]

ה] וביום הראות בו בשר חי יטמא: [ויקרא יג, יד:]

ו] וצוה הכהן ופנו את הבית בטרם יבא הכהן לקרוא את הנגע ולא יטמא כל אשר בבית ואחר בן יבא הכהן לקרוא את הבית: [ויקרא יד, יז:]

הגהות וצינונים

א] צ"ל דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) נגעים פ"ב מ"ג,
(ב) שמות פרק יב,
(ג) כלים פרק ב מ"א,
(ד) דברים כא ב,
(ה) דברים כב ג,
(ו) ויקרא כו י, (ז) ויקרא ו,
(ח) ויע"ע חספות מנחות נא: ד"ה וי"ו ותוספות סנהדרין יד, ד"ה ור"ש, (ט) [נדלחא ריש מניגה], (י) נגעים פרק ב מ"ב, (יג) ויכ"כ חספות מגילה כ, ובסנהדרין לד: דג"ה דכתי' וצומחם קחי. ד"ה והמורה, (ל) נגמ' שס לא מיימי שום קרא ערש"י שס ותוספות, (מ) ד: ד"ה משמעות, (נ) עיי"ש בתורה' דהדרש ועי' הגי' הבית, (ס) ויע"ע חוס' סנהדרין כו. ד"ה אין לך.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נפקא כי' ועד י"ל כיון דלאורי לא אינו אלא מושב דאינו יכול לראות בלא גר כי' קפידא נראיה בגון עולי רגלים: (ב) בא"ד וי"ל דלורתיה דהש"ס כו'. י"ב וכה"ג נחמו' החוס' נמסכת סוכה דף כד ודף ל ע"ש: (ג) בא"ד היינו תחלת דין הס"ד וחמ"כ מה"ד ואב"י אי מהסס ה"א הני מיילי טומאה דלאו דגופי' וקשה לעיל משמע דלא ס"ל פירכא דמגופיה דלית ליה לנצי כו' דמשמע דר' יהודה דלא דריש מופינו הוה דריש ליה נמי שפיר אלא דאיצטריך להבבילי קש והבבילי עצים לבך דריש וזימס הראות כו' דמופינו ה"א ה"מ טומאה דלאו כו' הימנו קולא דקאמר הכא חידושי הוה כו' ממנה אלא דכוותיה דהכי אמרינן פ' כל הנשר כו' ופירש רבינו יעקב דהוה חידושו דאי תרו ליה. י"ב שס דף ק קאמר נסמס דנשר נחלץ חידוש הוה ופירש בקינותם דחידושו דשנייה מין היתר זה לבדו וזה לבדו וכשנחטרו נאשרין וצומח' הקשו עליו דטעם זה לא יתכן דנפקר אלו עוברין דף מד ובפ' ג' מניס דף נח קאמר בהדיא דאין זה חידושו דהא כלאים נמי הכי הוה אלא זהו חידושו דאי תרו כו':

תורה אור השלם

א) ואם פרוח תפרח הצרעת פֿעוֹר וְכִשְׁתֵּהּ הצִרְעַת אֶת כָּל עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רִגְלָיו כָּל־מָרְאֶה עֵינֵי הַבְּהֵמָה: (ויקרא יג, יב)
ב) וְכֹא אֲשֶׁר לוֹ הַבֵּית וְהַגִּיד לַפֶּהַן לְאַמֵּר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בַּבֵּית: (ויקרא יד, יח)

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה דהא וכו' דרבי נמי מודה דר' יהודה. י"ב עי' נמ"ל פי"ד מהלכות טומאת זרעת הלכה ד וזק: [ב] ד"ה נפקא

ע"י וכו' ודפ"י שפי' דר"י דמשמיה דמצטרך ופינו בעצים ובאבנים גירא. י"ב עיין נמ"ל הנ"ל: [ג] בא"ד ג"ה היינו תחלת דין. י"ב כאן הס"ד וחמ"כ מתחיל הדיבור ואני וכו'. וכ"כ נס' שמע שלמה פ' תרוע ועי' בקרנן אהרן דף קאן ריש ע"ג: [ד] בא"ד ומ"לחא דאתי' מק"ו מרח וכתב ע"ה קרא. י"ב כוונת דנריהם כמ"ש לעיל עה"ג דלא היה לריך קרא דזיזים הראות וגו' לכמוז משמעומו לדבר מזהו רק הו"ל לפשר להדי' דבר הרעות דגופי' ולק"מ קו' מהרש"א צוה על הסוס' ודו"ק כי משמעות קרא דזיז משמע להדי' לדבר מזהו וכמ"ש חוס' לעיל ד"ה דבר הרעות כו':

פירכא דלעיל דמגופי' ואיצטריך וביום הראות והא אית ליה לאביי משמעות כו' עד לא דריש ומופינו הוי דריש ליה נמי שפיר ע"כ נרא' לי דהפ"ס כצ"ל וכ"ה בחילופי גרסאות (גליון), ע"פ מהרש"א עיי"ש, ועי' הגי' הבית:

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן

דהא עצים. פשוטי כלי עץ לא מקבלי טומאה^[א]: ורבי אמר אצטריך. כלומר אע"ג דליף טומאה דגופיה מטומאה דלאו גופיה לדבר הרעות מזהו הכהן אלטריך ציוס^[א] הראות צו: אבל טומאה דגופיה אימא ע"א. דלא יליף טומאה דגופיה מטומאה דלאו גופיה לדבר הרעות מזהו

הכהן דהוה אמינא^[א] חידוש הוא קמ"ל

וציוס הראות דהיינו טומאה דגופיה דממתינין לו לדבר מזהו והואיל ואשכחן דממתינין לו לטומאה דגופיה מיהא לדבר מזהו אית ליה נמי כח למילף מזהו הכהן דממתינין לטומאה דגופיה לדבר הרעות נמי אף על גב דחידוש הוא: כו"ה קרא יתירא. כלומר כולה תיבה דציוס הראות^[א] קרא יתירא: מראה עיני הכהן. משמע ציוס שיכול לראות: ע"י ודא לאורי. שאין לריך לאור הנר דהיינו ציוס ובההוא שעתא נמי וצא הכהן אלמא דאין רואין אלא ציוס: קמ"ל. וציוס הראות צו דצו היינו טומאה דגופיה:

מתני' מלקט אדם עצמות אביו ואמו. ומוליכין למקום אחר לקוצבן בקצרות אצותם: מפני ששמחה היא לו. שקוצבן בקצרי אצותיו ולא מנטער צמועד: ר' יוסי אומר. לא ילקט מפני שאכל הוא לו: ע"א יערער ע"ל מתו. אס מת לו מת חדש או חדשים קודם המועד לא יערער מפרש צמ' כד הדר ספדנא צמערבא כלומר שלא ישכור ספדן לחזור על קרוביו לומר צכו עמי כל מרי נפש: ע"א יספידנו. שאס מת לו מת צתוך שלשים יום לפני הרגל לא ישכור ספדן להספידו ושלשים יום אחרוייהו קאי וטעמא דשלשים יום מפרש צמ': גב' הרי הוא מתאב"ע עליהן. וקשיא לרבי מאיר דאמר מפני ששמחה היא לו: אפי"ו צורדין בסדינו. שאינו מלקטן ואינו רואה אותן הרי זה מתאכל כל זמן שלא נקצרו: מפני ששמחת הרגל ע"יו. כלומר הרצה הוא עוסק בשמחת הרגל ואינו מנטער צמלקט עצמות אציו ואמו: יבבון עמידה. (אפילו) הכי אסור למימר צמועד היינו לא יעורר על מתו: אמר רב (נחמן) מעשה כו'. כלומר שהיו לו מעות אשתו ונתנתן לרגל ונתנתן אשתו להספדנים ונמנע מלעלות לרגל: לפי

פתח ביתו ונטלתן אשתו ונתנתן לו וגמגע ולא עלה באותה שעה אמרו לא יעורר על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום ושמואל אמר לפי

דף כא: (מסקי לה רבנן מוכתב לה *וספר כריתות אלטריך לדרשה אחרינא ומיהו תימה היאך נוכל לייסז הסוגיא דפרק אחד דיני ממונות אלא כנגע^[א] נראה לי היינו תחילת דין (א) ואצ"י דאמר אי מהתם הני מיילי דטומאה לאו דגופיה וקיימא פירכא דלעיל דמגופיה דלית^[א] ליה לאצ"י משמעות דורשין איכא צינייהו דמשמע דרבי יהודה לא דריש מופינו הוה דריש ליה נמי שפיר ואלטריך וציוס הראות ע"כ נראה לי דה"פ לעיל משמעות דורשין איכא צינייהו רבי סבר דציוס הראות אלטריך לדרשה אחרינא דציוס ולא צלילה כדפרישית נמי לעיל^[א] ורבי יהודה סבר דתרווייהו דרשין ואיצטריך לתרי קראי כי היכי דלית ליה לרבי דמופינו ה"א טומאה דלאו גופיה קמ"ל וציוס ומציוס לא שמעינן אלא לדבר מזהו קמ"ל ופינו ולפי זה לכ"ע ממתינין לדבר הרעות דהא תרווייהו דרשי ופינו כדפרישית^[א] ומלחא דלחיא מק"ו טרח וכתב לה קרא דהיינו דבר מזהו וקשה קתא אליצא דרבי יהודה שמה שיש צוממרא חידוש אין ללמוד הימנו קולא דקאמר משום דחידוש הוה דהא דהיינו דבר מזהו וקשה קתא אליצא דרבי יהודה שמה שיש צוממרא חידוש אין ללמוד דרבי יהודה שרי וכו' מבשל ליה אסור והחידוש אינו מן האיסור דצהדי הדדי אסור והאי לתודיה והאי לחודיה שרי דהא כלאים נמי כל חדא שרי ובהטרפות אסירי כדמסקי צפ' אלו עוברין (פסחים דף מד:)^[א] משמע כשהאיסור חידוש אין ללמוד ממנו קולא מהאי טעמא היה מיישב רבינו יצחק צר אצרהס ההיא דעדים וזממין דחידוש הוה^[א]: [ו] **ורמינהו** המלקט כו'. צמס' שמחות (פרק יז ע"ש) והוה מצי לשנויי הא מני ר' יוסי היא דאמר צמסנה אכל הוא לו: **ולערב אינו מתאבא** ואמר רב חפדא. בלא דרב חסדא הקשה היטב אלא כך רגילות הש"ס אגב גררא להציא פירוש הצרייתא דאפילו צרורין לו צסדינו אינו מתאכל לערב ויש מפרשים דלרישא קאי אפילו צרורין לו צסדינו כמה ימים לריך להתאכל כל זמן שרואה אותן ופי' קמא ניחא טפי אכל לא שייך הכא כל כך לפירוש ראשון דהא מקסיפא אינו מתאכל לערב לא מצי להקשות על המשנה כי אס מרישא ולריך לומר דמיימי סיסא אגב גררא והא דרב חסדא אגב גררא לגררא:

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן.ח.

דהא עצים ואבנים לא מטמאו. ואפ"ה מטמאו כאן עצים ואבנים לאו דוקא^[א] דהא חנן צמסכת נגעים (פי"ב מ"ה) לרבי יהודה אפילו חצלי קש וחצלי חצן וא"כ לריך לומר ^[א] דרבי נמי מודה לר' יהודה וכן משמע מדלא מסיק דרבי סבר לה כר' שמעון דפליג התם:

מאי וביום יש יום שאתה רואה. משמע לאצ"י דר' יהודה דריש וי"ו וכן פ"ק דסנהדרין (דף יז. ושס) גבי וסופטיך^[א] ופי' אלו מציאות (צ"מ דף כו.) גבי ומלאת^[א] וקשה איהו גופיה לא דריש וי"ו דואס המר ימיר^[א] צפ"ק דחמורה (דף צ: צ) וצסוף פרק טרף צקלפי (יומא ד' מה.) גבי והאש^[א] ושמה דריש ליה לדרשה אחרינא מיהו הכא קשה טפי כיון דר' יהודה דריש וי"ו מאי טעמא לא אחר רצא דהכא נמי דריש וי"ו למא חולק על אצ"י היה לו להזכירה ושמה רצא קאמר אפילו לא דריש ר' יהודה וי"ו הכא להאי דרשה יש לייסצה^[א]:

נפקא ליה מכנגע נראה ע"י ודא לאורי. תימה דהא לעיל אמר רצא לר' יהודה חידוש הוא ולא גמרינן מיימ^[א] ולפירוש שפירש^[א] דרבי יהודה לטעמיה דמלריך ופינו צעזים וצאצזים ניחא דלענין פינו דוקא חידוש ועי"ל כיון דלאורי (א) אינו יכול לראות בלא גר חמ"כ פוסל מטעם ראיא יש לנו ללמוד הימנו כיון דחזין דצנלמא נמי אשכחנא קפידא צראיה טפי מעולי רגלים^[א] דצענין שמי עיזים וצענין נמי שלא יהא יוס המענין^[א] ותימה דהכא משמע דרצא ממעט לילה מהאי קרא וצפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין ד' לד: ושס) מיימי קרא וציוס הראות צו והיינו כאצ"י (ג) וי"ל דלורתיה דהש"ס^[א] לאחמי דרשות הפשוטים יותר ושמה אי לא כחז כנגע נראה לי הוה מוקמינן וציוס הראות למעוטי לילה וכן צפ"צ דמגילה (דף כ.) ולא מוהלין אלא ציוס דריש התם מציוס השמימי ציוס ולא צלילה וצפ' ר' אליעזר דמילה (שבת קלג. ושס) דריש מיימיה ציוס אפילו צצצת ומצן שמונת ימים דרשין ימים ולא לילות וצפ' החוצל^[א] (צ"ק דף פו.) מיימי צצצת נעורים לאציה מצנעוריה צית אציה וצריש פ"ק דקדושין (דף ג:) מוקי לה דהפרת נדרים דוקא ושצח נעורים נפקי מוכי ימכור וגו' וכן צפ' קמא דקדושין (א: ג.) מיימי ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה מספר כריתות וצפרק [המציא גט] [גיטין (סנהדרין דף לה:) חלוצא דרצא דמיימי לה התם למיגמר^[א] דין וצ"י דאמר אי מהתם הני מיילי דטומאה לאו דגופיה וקיימא פירכא דלעיל דמגופיה דלית^[א] ליה לאצ"י משמעות דורשין איכא צינייהו דמשמע דרבי יהודה לא דריש מופינו הוה דריש ליה נמי שפיר ואלטריך וציוס הראות ע"כ נראה לי דה"פ לעיל משמעות דורשין איכא צינייהו רבי סבר דציוס הראות אלטריך לדרשה אחרינא דציוס ולא צלילה כדפרישית נמי לעיל^[א] ורבי יהודה סבר דתרווייהו דרשין ואיצטריך לתרי קראי כי היכי דלית ליה לרבי דמופינו ה"א טומאה דלאו גופיה קמ"ל וציוס ומציוס לא שמעינן אלא לדבר מזהו קמ"ל ופינו ולפי זה לכ"ע ממתינין לדבר הרעות דהא תרווייהו דרשי ופינו כדפרישית^[א] ומלחא דלחיא מק"ו טרח וכתב לה קרא דהיינו דבר מזהו וקשה קתא אליצא דרבי יהודה שמה שיש צוממרא חידוש אין ללמוד הימנו קולא דקאמר משום דחידוש הוה דהא דהיינו דבר מזהו וקשה קתא אליצא דרבי יהודה שמה שיש צוממרא חידוש אין ללמוד דרבי יהודה שרי וכו' מבשל ליה אסור והחידוש אינו מן האיסור דצהדי הדדי אסור והאי לתודיה והאי לחודיה שרי דהא כלאים נמי כל חדא שרי ובהטרפות אסירי כדמסקי צפ' אלו עוברין (פסחים דף מד:)^[א] משמע כשהאיסור חידוש אין ללמוד ממנו קולא מהאי טעמא היה מיישב רבינו יצחק צר אצרהס ההיא דעדים וזממין דחידוש הוה^[א]: [ז] **ורמינהו** המלקט כו'. צמס' שמחות (פרק יז ע"ש) והוה מצי לשנויי הא מני ר' יוסי היא דאמר צמסנה אכל הוא לו: **ולערב אינו מתאבא** ואמר רב חפדא. בלא דרב חסדא הקשה היטב אלא כך רגילות הש"ס אגב גררא להציא פירוש הצרייתא דאפילו צרורין לו צסדינו אינו מתאכל לערב ויש מפרשים דלרישא קאי אפילו צרורין לו צסדינו כמה ימים לריך להתאכל כל זמן שרואה אותן ופי' קמא ניחא טפי אכל לא שייך הכא כל כך לפירוש ראשון דהא מקסיפא אינו מתאכל לערב לא מצי להקשות על המשנה כי אס מרישא ולריך לומר דמיימי סיסא אגב גררא והא דרב חסדא אגב גררא לגררא:

דף כא: (מסקי לה רבנן מוכתב לה *וספר כריתות אלטריך לדרשה אחרינא ומיהו תימה היאך נוכל לייסז הסוגיא דפרק אחד דיני ממונות אלא כנגע^[א] נראה לי היינו תחילת דין (א) ואצ"י דאמר אי מהתם הני מיילי דטומאה לאו דגופיה וקיימא פירכא דלעיל דמגופיה דלית^[א] ליה לאצ"י משמעות דורשין איכא צינייהו דמשמע דרבי יהודה לא דריש מופינו הוה דריש ליה נמי שפיר ואלטריך וציוס הראות ע"כ נראה לי דה"פ לעיל משמעות דורשין איכא צינייהו רבי סבר דציוס הראות אלטריך לדרשה אחרינא דציוס ולא צלילה כדפרישית נמי לעיל^[א] ורבי יהודה סבר דתרווייהו דרשין ואיצטריך לתרי קראי כי היכי דלית ליה לרבי דמופינו ה"א טומאה דלאו גופיה קמ"ל וציוס ומציוס לא שמעינן אלא לדבר מזהו קמ"ל ופינו ולפי זה לכ"ע ממתינין לדבר הרעות דהא תרווייהו דרשי ופינו כדפרישית^[א] ומלחא דלחיא מק"ו טרח וכתב לה קרא דהיינו דבר מזהו וקשה קתא אליצא דרבי יהודה שמה שיש צוממרא חידוש אין ללמוד הימנו קולא דקאמר משום דחידוש הוה דהא דהיינו דבר מזהו וקשה קתא אליצא דרבי יהודה שמה שיש צוממרא חידוש אין ללמוד דרבי יהודה שרי וכו' מבשל ליה אסור והחידוש אינו מן האיסור דצהדי הדדי אסור והאי לתודיה והאי לחודיה שרי דהא כלאים נמי כל חדא שרי ובהטרפות אסירי כדמסקי צפ' אלו עוברין (פסחים דף מד:)^[א] משמע כשהאיסור חידוש אין ללמוד ממנו קולא מהאי טעמא היה מיישב רבינו יצחק צר אצרהס ההיא דעדים וזממין דחידוש הוה^[א]: [ז] **ורמינהו** המלקט כו'. צמס' שמחות (פרק יז ע"ש) והוה מצי לשנויי הא מני ר' יוסי היא דאמר צמסנה אכל הוא לו: **ולערב אינו מתאבא** ואמר רב חפדא. בלא דרב חסדא הקשה היטב אלא כך רגילות הש"ס אגב גררא להציא פירוש הצרייתא דאפילו צרורין לו צסדינו אינו מתאכל לערב ויש מפרשים דלרישא קאי אפילו צרורין לו צסדינו כמה ימים לריך להתאכל כל זמן שרואה אותן ופי' קמא ניחא טפי אכל לא שייך הכא כל כך לפירוש ראשון דהא מקסיפא אינו מתאכל לערב לא מצי להקשות על המשנה כי אס מרישא ולריך לומר דמיימי סיסא אגב גררא והא דרב חסדא אגב גררא לגררא:

הגהות וצינונים
[א] צ"ל ור' יוסי בר' יהודה, וכ"ה בכתי' (דק"ס), ועי' עמוד הקודם אות א-ב: [ב] בכתי' הגירסא ור"י בר"י תרי קראי א"ח ע"י איצטריך (ותיבת "אמר" ליתא), ולשון ישר הוא מאד [עי' הגר"כ ונשכורג בעמוד הקודם אות א] (דק"ס): [ג] [בהראש"ש ובכ"י איתא **ואמרי** ע"ה כו'] (גליון): [ד] צ"ל **וביזים**: [ה] בכתי' מוצוה הכהן דהא חידוש: [ו] בכתי' כולה תיבה דוביזים, ותיבת "הראות" ליתא: [ז] דהא בעמוד הקודם אות מ ועי"ש בחזו"א, ועי' ראש משביר: [ח] צ"ל **שפירשתי** (חזו"א עי"ש ולעיל בתורה' דהא ועי' לעיל בעמוד הקודם תורה' משמעות, ועי"ע גנוז יוסף: [ט] יש להוסיף למיגמר גמר דין (מהרש"א): [י] וקיימא

הגהות וצינונים
[א] צ"ל ור' יוסי בר' יהודה, וכ"ה בכתי' (דק"ס), ועי' עמוד הקודם אות א-ב: [ב] בכתי' הגירסא ור"י בר"י תרי קראי א"ח ע"י איצטריך (ותיבת "אמר" ליתא), ולשון ישר הוא מאד [עי' הגר"כ ונשכורג בעמוד הקודם אות א] (דק"ס): [ג] [בהראש"ש ובכ"י איתא **ואמרי** ע"ה כו'] (גליון): [ד] צ"ל **וביזים**: [ה] בכתי' מוצוה הכהן דהא חידוש: [ו] בכתי' כולה תיבה דוביזים, ותיבת "הראות" ליתא: [ז] דהא בעמוד הקודם אות מ ועי"ש בחזו"א, ועי' ראש משביר: [ח] צ"ל **שפירשתי** (חזו"א עי"ש ולעיל בתורה' דהא ועי' לעיל בעמוד הקודם תורה' משמעות, ועי"ע גנוז יוסף: [ט] יש להוסיף למיגמר גמר דין (מהרש"א): [י] וקיימא

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד 15

עין משפט
גר מצוה

ע א מיי' פ"ט מהלכות טומאת זרעת הלכה ו סמג ענין הל':
עא ב מיי' שס ה' ה:
עב ג מיי' פי"א מהל' אכל הלכה ג סמג לאין עה וענין דרנצן צ טוש"ע י"ד סי' חג סעיף ד:
עג ד מיי' שס הלכה ו ופי"ו מהלכות י"ט הלכה כד סמג לאין עה טוש"ע א"ח סי' חקמו סעיף ג וטוש"ע י"ד סי' שמו סעיף א:
עד ה ו מיי' פי"צ מהל' אכל הלכה ח טור ש"ע י"ד סי' חג סעיף א:

רבינו חננאל

רבינו חננאל

[מתני' ועוד אמר ר"מ מלקט אדם עצמות אביו ואמו במועד: (א) אוקמא מפני ששמחת ההרגל עליו ואינו מתאבל עליהן אבל בשאר הימים וזולתי המועד המלקט עצמו אביו ואמו מתאבל עליהן כל היום ולערב אינו מתאבל עליהן אמר רב חסדא ואפילו צרורין בסדינין: ירושלמי חגי המעביר ארון במקום למקום אין בו משום ליקוט עצמות ר' יוסי אומר לעולם אין בהן משום ליקוט אלא אם (חסר בכ"י) צ' כר' אחא דאמר יש ליקוט עצמות בארון של עץ והורה לו שלא להטמאות כר' יוסי דאמר אין ליקוט עצמות בארון ואפי' של עץ. חגי ליקוט עצמות אין אומרים עליהן קניין ונחי ואין אומרין עליהן ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים ואלו הן ברכת אבלים שאומרים בכה"כ. ותנחומי אבלים שאומרים בשורה. חגי אבל אומרים עליהן דברי רבנן דקיסרי אמרי (רבנן) קילוסין. ולא יעורר על מתו. איזהו שיעור מוכירו בין המתים. הספד מספידו בפני עצמו. חגי אשה לא תעורר על לווייתה

חשק שלמה על ר"ח

(א) צ"ל אמר אצ"י אימא מפני וכו'. (ב) לפינוי צירושלמי הגי' אלא המעטר נאסיקקסין ממקום למקום וכו' ר' מנא הווי לר' הלל לקרוע ולהחלל כר' אחא דאמר כו'.

הגהות מהר"י לנדא

א) תוס' ד"ה נפקא לי' וכו' משמע כשהאיסור חידוש אין ללמוד ממנו קולא. [בהראש"ש ובכ"י איתא **ואמרי** ע"ה כו'] (גליון): חידוש אין ללמוד ממנו איסור. ועי' צתוס' סנהדרין כו ע"א דג"ה ואין לך וכו'. ועי' גנודע כיהודה תינא כהשמטות לפי' ל"ו צחלק י"ד:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה נפקא ע"ה וכו' וספר בריתות איצטריך דדרשה אחרניא. ועי' חוס' וצמס דף קין ע"א ד"ה והמורה וצכריתות דף טו ע"א חוס' ד"ה ערות:

רש"י בת"י

[נדפס בסוף המסכת]

קצ א מיי פ"ד מהל' תפילין הלכה י' טו"ט
ח"ה סימן לא סעיף ה'
קצא ב מיי שם הלכה יא:
קצב ג ד מיי שם טו"ט
ח"ה סי' ל ס"ב:
קצג ד מיי שם הלכה י'
סמג שם טו"ט
ח"ה סי' מה ס"א:
קצד ו מיי שם הלכה ג
סמג שם טו"ט
ח"ה סי' ס ס"ב:

גליון הש"ס

[מכתיב גמרא מר סבר
השומר דלאו דלאו
ובו. יומא דף פה
(ע"א)]

שיטה מקובצת

[א] ואם לשמרון מותר
וא"ת וכי בשביל לשמרון
יעבור על לאו ר"ל
דלקיים קאמר אם כבר
הם מנוחים בראשו אבל
להניח לכתחילה לא
קאמר וכן משמע בסמוך
דקאמר קסבר הלכה ואין
מורין כן וא"ת נהי נמי
דלילה זמן תפילין הא
לעיל [אמר] דאם חלצן
אינו חוזר ומניח ולפי
מאי דפרישית דהכא
מירי לקיימן ניהא וא"ת
הא אמרין לעיל אם היה
משכים לדרך ומחירא
שפא יאבדו מניחן
לכתחילה והיאך יעבור
על לאו וצ"ל דלעיל
מירי אחר עמוד השחר
ומיהו לאו זמן תפילין
הוא עדיין לברך כדאיתא
בברכות [דף ט' ע"ב]
[לכתחילה] [לחפילין]
כאחורי דאמרי כד
שיראה חבירו ברחוק ד'
אמור ויכירו: [ג] וחשך
והיה מניח תפילין ולא
סליק תפילין ואמרי:
[ג] הוא אלא קסבר ותיבת
בעי נמחק: [ד] למשמש.
והא דאמרי בפי' סוכה
רבנן דבי רב אשי
אימתי דהוא ממשמי
בתפיליהו הוי מברכין
וכי דעתה על דעתה
דמברכי כל שעה ושעה
דאמרינן הכא חייב
למשמש כל שעה ושעה.
משמשי דהתם לאו
כמשמש דהכא דהתם
מירי במשמש לתקנן
ולהניחן במקומם אם
נפסדו לצדיק: [ט] קריח
מצינ כו'. גליון והקשה
הר"ר שמחה כיון
דתפילין בעו כוונה איך
יכול להתפלל או לקרוא
ק"ש בהם דהא אינהו נמי
בעי כוונה ותריך הדעות
במצוה פטור מן המצוה
כיון דאי אפשר לו לקיים
שניהם ביחד ועוד הקשה
ר"י הואיל ועוסק במצוה
פטור מן המצוה מי
(שמניח) [שמניח] טליח
ותפילין עליו יהא פטור
מללמוד וכן כל תרי"ג
מצות דליכא למימר
דמירי דאינו יכול
לעשות שניהם בבית אחת
דא"כ פשיטא דפטורים
דאין יעשה זאת ויניח
זאת דאין אתה יודע מתן
שכרן של מצות אלא ע"כ
מירי אפילו יכול לעשות
שניהם בבית אחת אפ"ה
פטור עיין תוס' ב"ק דף
נ"ו ע"ב ד"ה בהדיא:

והא רב חסדא ורבה בר רב הונא מצלו בהו באורתא. פשיטא
ליה דהא דקאמר רב נחמן אין הלכה כרבי יעקב לאו משום
שיהא הלכה כחכמים דאס כן לימא הלכה כחכמים אלא למימר
דהלכה כחנא קמא והא דלא אמר הלכה כח"ק לפי שהדבר שמו
סמס ולא נזכר זה לשון רביס ולא לשון
יחיד^(ט). מ"ר: **א** קסבר ד"ה זמן
תפילין. וא"ת מכל מקום חולץ
כדאמרין צפ"י צמה אשה (שנה דף
סא). גמרא ולא תפילין דאפי' למאן
דאמר שנת זמן תפילין לא יאל דלמא
מיפסקין ואפי' לאיתווינהו ארבע אמות
צרעות הרצים ומיהו לרבי ענני צר
ששון דאמר צפרק צמה אשה יוצאה
(שם דף סד:)^(ז) צבול לא אסרו אלא
צרה"ר אצל צחצר שרי ינחא דהכא
צחצר ור"ת פוסק כרבי ענני אצל לרז
דאמר כל שאסרו חכמים לנאת
לרה"ר אסרו לנאת לחצר קשה ואין
לומר דמודה רב צצית דשרי דהא
אמרין^(ט) צריש כירה (שם טו).
השירים והנומים והטבעות הרי הן
כלל הכלים הניתלים צחצר ואמר עולא
מה טעם הואיל ואיכא תורת כלי
עליהם ואס היו רחויין להתקשט לא היה
לומר טעם^(ז) (דמשמע) דשרי לטלטל
משום תורת כלי אע"ג דלא חזי צצית
דמדמי ליה התם לשרגא דנפטא וי"ל
דמודה רב דתפילין דשרי צחצר דלא
אסרי אלא צרה"ר דלא דמי לשאר
תכשיטין דגזר רב צחצר דלמא
מישתלי ואפי' לאפוקי לרה"ר אצל
תפילין כיון דעשוין למשמש תפילין
מידכר דכיר ליה כדאמר צפ"ק דצצית
(דף יב) גמרא לא יאל החייט צמחטו
דאמר^(ט) שמואל יוצא אדם תפילין
עם חשיכה מ"ט כיון דאמר רבה צר
אציה חייב אדם למשמש תפילין כל
שעה ושעה הלכך מידכר דכיר להו
וא"ת אס כן כי אמר רב (שנה דף סד:)
כל שאסרו חכמים לנאת לרה"ר אסרו
לנאת לחצר חוץ מכבול ופאה נכרית
הוא ליה למימר נמי חוץ מתפילין
וי"ל דלא מיירי רב אלא בתכשיטין ועוד משום דלמאן דאמר שנת לאו זמן תפילין
דכא אמרין ספק חשיכה לא חולץ
לא וי"ל התם צרעות הרצים והכא צחצר. מ"ר: **ושמרת** את החוקה הזאת למועדה כו'. צפרק צא סימן (מה סא:)
וצסוף כיצד
מזכרין (גרות דף מד:)
דאמרין דצני מערצא מזכרי צמר דמסלקי תפיליהו לשמור חוקין מפרש רבינו חס דלחצר שמסלק את טליתו
ליכא מאן דמזכר דלא שייכא צרכה דלשמור חוקין אלא מתפילין דווקא דכתיב צה חוקה ודווקא כשמסלקן סמוך לשקיעת החמה
דדרשינן ימים ולא לילות ומחויב לסלקן כדאמרין צמון הניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר צעשה וצירושלמי דצרכות פרק היה קורא
אמרין נמי על מילתא דצני מערצא דמזכרי לשמור חוקין כמאן דאמר צחוקת תפילין הכחז מדצר אצל למאן דאמר צחוקת הפסח
הכחז מדצר לא א"כ כל שכן דלחצר ציצית לא מזכר וצפרק צא סימן (מה סא:)
גצי יש טעון צרכה לפניו ואין טעון צרכה לאחריו
דקאמר לאיתווי מלות ופרץ לצני מערצא דמזכרי לצמר דמסלקי תפיליהו לאיתווי מאי הוה מצי למימר^(ז) ציצית והאידנא לא מזכרי לשמור
חוקין אפי' לאחר תפילין דצמון פסקין דלילה זמן תפילין דקאמר הלכה ואין מורין כן ומדרצנן הוא דאסור דחיישינן שלא י"שן צהם
וקרא דזמרת את החוקה צחוקת הפסח הכחז מדצר^(ז). מ"ר: **יצאן** שבתות וימים טובים שהן עצמן קרויין אות. לא משום דאסרי
צעשיית מלאכה דאפי' חולו של מועד דשרי צעשיית מלאכה איכא אות צפסח דאסור צאכילת חמץ וצסוכות^(ז) דחייב צסוכה וצפרק
צחרא דמועד קטן (דף יט. וסא) משמע דחולו של מועד חייב דאמר החס כותב תפילין לעצמו ולאחרים צטוצה דצרי ר"מ ר' יהודה אומר
מערס ומוכר כדי פרנסתו את שלו וכותב לעצמו כו' אורי ליה רצה צר צר חנה לרז חננאל וכן אורי ליה רב הלכה כותב ומוכר
כדי פרנסתו משמע דמניח צמועד דאי משום לאחר המועד מה לי לעצמו מה לי לאחרים למה מותר לכחז לעצמו שאין זה צורך
פרנסתו מיהו לאו ראיא אפשר דרבי מאיר ור' יהודה לטעמייהו דלית להו שנת זמן תפילין צפרק צחרא דעירוצין (דף יא:)
עוד ראיא מירושלמי פרק צחרא דמועד קטן חד צר נש איצד תפילוי צמועדא אחא לגצי רב חננאל^(ז) שלא לגצי רצה צר צר חנה אמר ליה
^(ז) יחיצ ^(ז) תפילוי ואזיל כחז לך אמר ליה רב זיל כחז ליה פירוש צלא הערמה מתני' פליגא על רב כותב הוא אדם תפילין ומחויב
לעצמו הא לאחר אסור רב פתר לה צכות להניח^(ז) ומסתמא^(ז) רב^(ז) (גרסין כו') הוה סצירה ליה כהלכתא דשצחות וימים טובים לאו זמן
תפילין אפילו הכי שרי לכחז ולמכור תפילין צלא הערמה ולרצה צר צר חנה ע"י הערמה דכולהו אמוראי סצירה להו שנת לאו זמן
תפילין רב חסדא ורצה צר רב הונא ואע"ג דסצירה להו לילה זמן תפילין ומיהו צה חולק הש"ס שלנו דרצה צר צר חנה סצר כרז
והתם פליגי. מ"ר: **ידד** זו שמאל. ואם חאמר לעיל צפ"ק (דף י:)
דאיתר ליה יד דמאורע לאגמורי איד דקמילה דיומלא כפו
היינו נמי צימין אדרצה הוה לן לאגמורי איד דתפילין דהוי צימין ודמי ליה דילפינן יד מיד והתם ילפינן כפו מיד ויש לפרש דניחא ליה
לאגמורי התם עבודה מעצדה מיהו קשה דאחריויהו ילף ושמאל משום דלא דמי להווא דהתם יד ממש והכא קיצורת צורוע. מ"ר:

רבי

[1] עובר בעשה דכתיב ושמרת את החוקה וגו' מימים ימימה ולא לילות לאו הבא מכלל עשה עשה הסי' ומה"ד עובר: [2] דמשמע שמור לעשות: [3] ישכחם בראשו וישן בהן כו' לשומרן קא בעינא הסי' ד:
[ט] אמרי' בסוף: [י] דחייב בסוכה. ולפי זה לא זמן תפילין הוא ולפי הירושלמי לא משמע כן דבעי התם מהו לכתוב תפילין לעצמו אמר ליה שרי ובעי נמי מהו לכתוב ולמכור לאדם שאין לו יציאה לצורך
המועד ואמר ליה ויין דידך וכתוב לעצמך משמע דזמן תפילין הוא בחול המועד ויש לדחות דהני ס"ל דשבת וי"ט זמן תפילין הוא אבל מ"מ דוחק הוא זה לומר דס"ל כל הני אמוראי דהתם דלא כהלכתא.
ח"א: [16] חננאל שלחיה: [17] יהיה ליה תפילוי ויל:

[א] [שנה סא. עירוצין סא:
15. זמנים יט.]. [ב] עירוצין
15. [ג] גס זה שם,
[ד] [עירוצין 15. אחא
והיה לך צאות ע"י
ידך כי שצריכין אות
כו' והיינו קרא המוקדם
שמות יג פ"ט.]. [ה] [נ"י
חוס' לעיל כ: ד"ה נפסל],
[ו] שצעות ד. לו. מכוח
יג: סוטה ה. זמנים קו.
לקמן ט: ע"י נא:
עירוצין 15. [ז] [שנה יב
יומא יא:]. [ח] [צהרי"ף
והרא"ש ליתא לך ואומר
למה וכו' וכן בשאלות
פ' חא סי' מה ליתא],
[ט] [ועי' היעז חוס' צ"ה
י. ד"ה א"ן.]. [י] צמה אשה
ולא תפילין וקאמר ע"ה
צמחל דאפי' כו' צ"ק,
[יא] הכל כבול דלא אסרו
צ"ק, [ב] צלא אסרו
צ"ק, [ג] [לפניו שם אחא
חא דצ רבי ישמעאל],
[ד] גירסת רש"י לא הוה
שיך כו' [ס] לאחרי ציצית
צ"ק, [ע] [ועי' חוס' גרות
מד: וחוס' גה
חא: ד"ה ולגזי מערצא
וחוס' סוכה לט. ד"ה אצל
לפניו.]. [פ] זיל הצ ליה
תפילין ואם כחז לך אחא
לקמיה דרב א"ל כחז כו'
צ"ק, [צ] יאל ומסתמא רב
ס"ל כהלכתא דשצחות
וי"ט זמן תפילין
דכולהו אמוראי ס"ל שנת
לאו זמן תפילין ר"ס ורצה
צר צר חנה ע"י
הערמה
ולרצה צר צר חנה ע"י
הערמה ומיהו חוס חולק
כו' צ"ק, [ק] רש"י מ"י
ועיין רש"י.

תורה אור השלם

א) ושמרת את החוקה
הזאת למועדה ימים
וימים: [שמות יג, יז]
ב) והיה לך צאות על
ידך ולקרבן בין עיניך
למשן תהיה תורת יי
בפך כי ביד חוקה
הוצאך יי מצעצעים:
[שמות יג, טז]
ג) והיה צאות על ידך
ולמחשבת בין עיניך כי
בחוק יד הוצאני יי
ממצעצעים: [שמות יג, טז]
ד) והיה על מצח אהרן
ונשא אהרן את עון
הקדשים אשר יקדישו
בני ישראל לכבד מונח
קדשיהם והיה על
מצחו תמיד לרצון דהם
לפני יי: [שמות כה, חח]
ה) אף יי יסדה ארץ
וימיני מפתח שמים
קרא אני אליהם יעמוד
יחרי: [ישעיה מו, יז]
ו) ידה יחבר תשלחתה
וימינה להלמות עמלים
והלמה סיסרא מלחמה
ראשו ומחצה וחלפה
רפתו: [שופטים ח, כו]
ז) למה תשיב ידך
וימינך מלפני חוקך
כלה: [יהושע ח, יא]

תשובה קנד

ולענין¹ הנחת תפילין בחולו של מועד, ששאלת מה אני בו.

תשובה². דעתי אני שאין מניחין, שגם הם אות, שהרי חולו של מועד אסור בכל מלאכה שאינה מלאכת האבד, ומלאכה זו דאורייתא היא³, דכולהו תנאי מייתו לה מקרא בחגיגה, וכן מוכיח גם בשילחי שמעתא דפרק קמא דעבודה זרה. וכן דעת רבותינו ז"ל בעלי התוספות, וכן דעת הראב"ד ז"ל⁴, אף על פי שהתירו לכתוב אותם לעצמו בחולו של מועד. וכן אנו נוהגין.

תשובה קנד

1. ע"י גם בתשובה הקודמת. 2. הביאה הרדב"ז בח"ד סי' אלף פב (ח). וע"י בשו"ת הרא"ש כלל כג סי' ג. ור' עוד בפחד יצחק בע' תפילין בחש"מ (ואנציקלופדיה לגדולי ישראל בע' ר' חנניה יגל ממונסיליצי). 3. ר' בתשובה הקודמת הע' 5. 4. ר' שם הע' 7.

המוצא תפילין

פרק עשירי עירובין

צו.

ה א מ"י פ"ד מהל' תפילין להל' י סמג
ע"כ כ"ט ט"ו פ"ד א"ח כ"ל
ספיק ד:
ז ב מ"י וסמג ט"ו ט"ו
ש"ע א"ח כ"ל ספיק
ז ב מ"י פ"ד מהל' קרבן
סמג הלכה א סמג ע"כ
ר"כ:
ח ד מ"י פ"ד מהל' סמג
מילה הלכה א סמג ע"כ
כ ט"ו ט"ו י"ד י"ד ר"כ:
ז ב מ"י פ"ד מהל' א"ח כ"ל
ספיק ד סמג ט"ו:

רבינו חננאל

איבא דאמרי ב"ע
[לצאת] לא בעי מוצה
ובלעבה כוונתו על חוסין
פליגי ח"ק סבר לעבור
משום כל חוסין לא בעי
כוונה ד"ק סבר טעם
עד שיתחבוק לעבור
ואיבעית אימא אי סביא
לך דשבת לאו זמן תפילין.
[ספרי] אורח זמן תפילין
[היא] לא לצאת ולא לעבור
[הוא] בעי כוונה והוא
כעבורה שלא כוונה
פליגי. אי הכי ל"ד מאזי
דאמרי שבת לאו זמן
תפילין היא לא לצאת
ולא לעבור ולא בעי כוונה
אלא א"פ שמיני שמיני
לא לצאת ולא לעבור חייב
אפי' וזי אחר אסור. וכן
הש"ס בשמיני בסוכה וליקח
שעורו על סוכות חטבו
שבעת ימים והוא ישיב ח'
הוסף על י' ימים שבתיה
ואפי' שלא נאמר לעבור
אלא מחזורתא כדשנין
משקרא וכו' וכו' דלא כר'
מאי. מאן תנא הוא
דסבר שבת זמן תפילין
הוא ר' עקיבא הוא דתניא
שבת כר' ע"כ אלא לפסח
כלב אכל תפילין אלו
בשבתות וי"ט. ואקשינן
אלא הוא דתנן בכריתות
פ"א הפסח והמילה מצות
עשה הן דלא כחכ' כתי'
לא כיון דאוקמה לפרשה
זו בפסח דכתיב בה
ושמרת שמירתה זו לאו היא
כ"ר אבין א"ר אלעאי הנה
גם בפסח יש בו לאו.
ופריקין ר' עקיבא סבר
שמירה דלאו היא לאו
היא שמירה דעשה הוא.
וסבר ר"ע שבת זמן תפילין
וההיא כר' התבאר כי ר'
עקיבא סבר שבת לאו זמן
תפילין היא דשבת גופה
אות היא. אבל לילה זמן
תפילין היא מדאמרינן
פרשה זו כולה בפסח
נאמרה. ואיתני למשום
ד"ר נתן הוא דסבר שבת
זמן תפילין הוא מדאמרינן
היה נעור בלילה רצה
חולץ רצה מניח ש"מ
ללילה זמן תפילין הוא
סביבא ליה. ור' חננאל
דאמרינן אלא הוא תנא הוא
דחייב מילתא בת שאל
היתה מנחת תפילין בלילה
ולא מיהו בה חכמים לאו
משום דסבר תפילין מצות
עשה אלא חובן גופא הוא
כלומר ונמנ ככל י"ד ואפי'
בשבתות וי"ט לפרק לא
מיהו בה חכמים ש"מ
דשבת זמן תפילין סביבא
להו. ור' חננאל דחכמים
סביבא להו הנהת תפילין
בכשים רשות כדאמרינן
נשים

תורה אור השלם

א) ושמרת את ההקדש
הוא למעשה כמימים
[ויספור]. ויחשב י' י'
ב) ויחבד לך לאות על
ידך ויחבדו בין עיניך
לפני תורתך תורת י'
בפך כי ב"ד תורה
הוא צדק י' מפרקים:
[ששה ע"ב]

ימים וכו' פרק ע"ב שבתות וי"ט. נראה דלדבר' ללוח על ידן
בסמך קא סמך ולכאורה אין להניח תפילין במוצ"מ
שא"כ אורח חיים ב"ב שמיני אבד ועוד דחייב צרכו
במג ובפסח אסור נאכלת חמץ וכן פסקו בהלכות גדולות אצל

צירושלמי (פרק אלו מגנזין הלכה ד')
משמע דלר"ק להניח גרסא הוא גרסא
דלדב תפילין אחת לקמיה דרב חננאל
שדריה לקמיה דרבה בר בר חנה
אמר ליה לספרא זיל הוה ליה תפילין
ואת כחודיך דלגא כחודיך דאסר
תפילין לעלמא אחת לקמיה דר' אלעאי
זיל כחודיך ליה להדיח מתני' פליגי
עליה דרב כחודיך דאסר תפילין לעלמא
אצל לחאריס לא רב פתר ליה להניח
פירוש מעמיד המנחה שרפה להניח
לחמץ המועד אצל לנורח המועד יכול
לכחודיך אף לחאריס וכן עמא דרב
עוד מביאין רמיה מספיק דעלה
(דף טו.) גבי משלחן תפילין:

ושמרת את ההקדש הווא.
מנאן אור"מ דלפי'
גבי מערבא ד' דהוה מצרכין כשהיו
חולצין תפילין לשמור חוקין היינו דוקא
כשחולצין סמך לחשיכה משום דלילה
לאו זמן תפילין הוא להלכה כחיד
חוקה מיהו לא ק"ל הכי ואין צריך
לנצח אפי' חולצין משום דלילה דק"ל
כר' עקיבא דלמך לא נאמרה חוקה
זו אלא לענין פסח צלל וצחקוקין
רצה (מנחות דף י"ז:) פסקין דלילה זמן
ואפי' שלא נאמר לעבור
רבינא מסקי הסם הלכה ואין מורין
כן אלא כל הלילה זמן תפילין כר'
עקיבא דשמועין:

השמר דעשה וואפי' ר'
ימתן עשרה צרכין
רצה (מנחות דף י"ז:) השמר דעשה
נמי לאו הוא ולהכי הניחת תפילין
אחר שקיעת המנחה עובר שלא
מורה הוא שאל לא היום ציוס צללו
לוקח לענין הניחת היום השמר
דעשה עשה הוא כמו לענין עשית
פסח דלמך ככל דהו עשה משום
דהו קוס עשה ודוקא לענין הנחת
תפילין צללה קאמר ר' יוסן דלאו
הוא דהו כמו השמר צללה דלמך
דחשיב ליה לאו צפ' אס לא הוה
(שם דף קנ"ג:) אע"ג דכתיב לשמור
ולעשות משום דפירושו לאו הוא
השמר שלא תחק:

מיכל בת כושי היתה מנחת
תפילין. בפסיקתא [ר' חננאל]
פ"ב צ"ג ד' חוקיה בשם ר' אבהו אמרו
אשמו של יונה הוצגה מיכל בת כושי
מיחו זה חכמים. מה שפי' צוקוטרס דאי מנחת עשה שהזמן גרמא
הוא היו מוסקין צדה שגרמא כמסופה אין גרמא לר"י דהא ר' יהודה
לית ליה נשים סומכות רשות ושמועין ליה צפ"ק דסוכה (דף ג')
דלמך הילני המלכה היתה יושבת צדקה ו' צנים ומיהו י' לישב
דמשום צניה היתה יושבת ולא מיחו צכל חוסין אי נמי משום
דשמועין ליה לרצא צפרק ראוהו צ"ד (ר"ה דף כ"ה:) דלעבור שלא
צמונו צני כוונה ולצב אשה דלא מיחייבא הוי גרמא צמונו (ה) דמין
דלא מיחייבא לה לא עברה אף נראה דוקא ונראה לפרש דעממא
למ"ד (י) דלא הוי רשות משום דתפילין צריכין גוף נקי' וגשים אין וציות
למחר ועליה לרגל משום דמיחו צמצא חולין לעזרה או משום
רמיח פניו צעורה שלא לנורח ותקיעת שופר וסמכיה נמי דמעבדן
למחל דלית ליה רשות לאו משום דמיחו צמצא חולין משום דתקיעת
מלאכה דרגנא היא כדאמר' צפ' כיוס הדס (מילין דף פ"ד:) דלון וודאה
דוחה שנת וסמכיה אפי' צהקפת יד מיחו צעורה צקשקס (י):

מנאן אור"מ דלפי'
גבי מערבא ד' דהוה מצרכין כשהיו
חולצין תפילין לשמור חוקין היינו דוקא
כשחולצין סמך לחשיכה משום דלילה
לאו זמן תפילין הוא להלכה כחיד
חוקה מיהו לא ק"ל הכי ואין צריך
לנצח אפי' חולצין משום דלילה דק"ל
כר' עקיבא דלמך לא נאמרה חוקה
זו אלא לענין פסח צלל וצחקוקין
רצה (מנחות דף י"ז:) פסקין דלילה זמן
ואפי' שלא נאמר לעבור
רבינא מסקי הסם הלכה ואין מורין
כן אלא כל הלילה זמן תפילין כר'
עקיבא דשמועין:

ואיבעית אימא לענין ללכת כלי עמלא לא פליגי דיד מונחיה
נפיק אע"ג דלא חוסין ולענין כל חוסין פליגי לח"ק כי היכי
לענין נפיק נפיק לענין כל חוסין נמי עבר ולרצן גמילאל אי לא
מיוחן למנחה לא עבר: ואיבעית אימא אי סביבא ד' (י) דלכ"ע שנת
זמן תפילין לא לעבור ולא ללכת צני
כוונה קמא סבר לעבור משום כל חוסין אלא שנת
לאו זמן תפילין הוא וצבה פליגי דת"ק
סבר שלא צמונו נמי אפי' צכל כוונה
מזה היא ותוספת עמא ולרצן גמילאל
שלא צמונו ואינו מחסין אין כאל
רמז מורה ואין כאל ותוספת: וזו א'
נמי א'. דיש כאל חוספת שמוסין
שנת על החול למנחת תפילין: ועוד
הישן בשמיני בסוכה יקרא. דמוסין
צמוני על השמיני ואין מיתב יתעני
צמוני צפ"ק צע"י צלמלה אלא
שלא צמונו צכל כוונה לאו חוספת
הוא ולהכי שרינן צ' דלי צמוני הוא לא
מיוחן למנחת סוכה: מחזורתא
דרשנין משיקרא. צצנת זמן ולאו זמן
תפילין הוא (ג) קא מופלגי: ופאן. תנא
דשמעת ליה דלמך שנת זמן תפילין
דמוקס' מתני' אליה: ושמרת את
ההקדש. צצנת קדש לי כחיד ווא'
אחת מד' פרשיות על תפילין: א"א
צנין צפה. דלמך צנ לעיל מניה
והאי מיימס ימימה משנה לשנה
דמתרגמין מוזמן לזמן אלאה מדלל
דריש ר' עקיבא הוי קרא צמפילין
צ"מ דס"ל לילה וצנת זמן תפילין
לאו קא ממוטע לאו קרא: ודא
דתנן. צפ"ק דכריתות [דף ג':]
דלמך צנ לעיל מניה. אע"פ שיש צנ כרת
הואיל ואין צנ לאו אלא מנחת עשה
כן אין מביאין על שגגת מנחת שאין
מנחת צלה אלא על לאו דכרת
דכתיב (ויקרא ד') אסר לא תעשינה
וגו': דא נמי איבא. דהא כתיב ושמרת
ול צמירה אזהרה לאו היא כד' אבין:
השמר דא לאו ודשמר דעשה עשה.
פי' השמר צלה מנחת כן כגון
השמר כן פן תכרות צרית וגו'
(שמות ז') השמר כן פן תנקש וגו'
(דברים י') השמר צנג הצרעת
(שם כד') שלא יקח צצרות' השמר
דעשה כי הוי דושמרת את המוקד:
בי שצריכין אות. ימים שישאל
צריכין להעמיד אות על עמנן להכיר
שם ממוקסין צצרותו של הקצ"ה
ילאו צצנות וימים טועים שכן עמנן
אות צין הקצ"ה לישראל דכתיב
(שמות לא') כי אות היא צני וצנינא:
הצנינו בל"ה. שאין לו לחוש שמה
יפית צמפיליו: רצה מניח. ואינו

צמוני על השמיני ואין מיתב יתעני
צמוני צפ"ק צע"י צלמלה אלא
שלא צמונו צכל כוונה לאו חוספת
הוא ולהכי שרינן צ' דלי צמוני הוא לא
מיוחן למנחת סוכה: מחזורתא
דרשנין משיקרא. צצנת זמן ולאו זמן
תפילין הוא (ג) קא מופלגי: ופאן. תנא
דשמעת ליה דלמך שנת זמן תפילין
דמוקס' מתני' אליה: ושמרת את
ההקדש. צצנת קדש לי כחיד ווא'
אחת מד' פרשיות על תפילין: א"א
צנין צפה. דלמך צנ לעיל מניה
והאי מיימס ימימה משנה לשנה
דמתרגמין מוזמן לזמן אלאה מדלל
דריש ר' עקיבא הוי קרא צמפילין
צ"מ דס"ל לילה וצנת זמן תפילין
לאו קא ממוטע לאו קרא: ודא
דתנן. צפ"ק דכריתות [דף ג':]
דלמך צנ לעיל מניה. אע"פ שיש צנ כרת
הואיל ואין צנ לאו אלא מנחת עשה
כן אין מביאין על שגגת מנחת שאין
מנחת צלה אלא על לאו דכרת
דכתיב (ויקרא ד') אסר לא תעשינה
וגו': דא נמי איבא. דהא כתיב ושמרת
ול צמירה אזהרה לאו היא כד' אבין:
השמר דא לאו ודשמר דעשה עשה.
פי' השמר צלה מנחת כן כגון
השמר כן פן תכרות צרית וגו'
(שמות ז') השמר כן פן תנקש וגו'
(דברים י') השמר צנג הצרעת
(שם כד') שלא יקח צצרות' השמר
דעשה כי הוי דושמרת את המוקד:
בי שצריכין אות. ימים שישאל
צריכין להעמיד אות על עמנן להכיר
שם ממוקסין צצרותו של הקצ"ה
ילאו צצנות וימים טועים שכן עמנן
אות צין הקצ"ה לישראל דכתיב
(שמות לא') כי אות היא צני וצנינא:
הצנינו בל"ה. שאין לו לחוש שמה
יפית צמפיליו: רצה מניח. ואינו

כמוסוף על המנחה דלילה זמן תפילין הוא ורגנן הוא דגזר שמה
יפית צ' כשהוא יפ' מדל"ה א"ת' זמן תפילין. אלאה לא דריש
מימים ימימה למעוטי ללוח דמוקסין לקרא צצנת: שבת נמי זמן
תפילין הוא. (י) מההוא קרא גופיה ממוטע שנת: ודילמא סביבא י"ה
א"ה זמן תפילין. דלא דריש מימים ימימה לענין תפילין אצל שנת
לאו זמן תפילין הוא ונפקא ליה מזהה כן לאות דנפקא ליה לר"ע
לעיל דמוקין מימים ימימה לפסח דלא ממוטע לילה מימים וקא
ממוטע שנת מזהה כן לאות: בת כושי. צת שאל דכתיב
(הלל' ז') על דברי כוש כן ימימי דהיינו שאלו כדאמרי' צללו
מגלחין (מ"ק דף טו:): ולא מיהו בה חכמים. דהוי כמספת
על דברי תורה שפטרנא נשים מנחות עשה שהזמן גרמא: ש'
יונה. כן אמימי. שאלו הוון גרמא. אלאה מנחת תפילין כ'
עשה גם צללה גם צצנת דלי מפקת מד הוי לאו זמן קציע:
ד'

דילמא סבר ד' בר יוסי דאמר נשים סומכות רשות. מנאן אור"מ דלפי'
גבי מערבא ד' דהוה מצרכין כשהיו
חולצין תפילין לשמור חוקין היינו דוקא
כשחולצין סמך לחשיכה משום דלילה
לאו זמן תפילין הוא להלכה כחיד
חוקה מיהו לא ק"ל הכי ואין צריך
לנצח אפי' חולצין משום דלילה דק"ל
כר' עקיבא דלמך לא נאמרה חוקה
זו אלא לענין פסח צלל וצחקוקין
רצה (מנחות דף י"ז:) פסקין דלילה זמן
ואפי' שלא נאמר לעבור
רבינא מסקי הסם הלכה ואין מורין
כן אלא כל הלילה זמן תפילין כר'
עקיבא דשמועין:

(א) פסחים 1: [תוספת]
ברכות פ"ו, (ב) סס
ומנחות מב [תוספת]
(ג) [מנחות מג],
(ד) שבת דף כג ע"ט,
(ה) ברכות מ, (ו) ברכות
מ, (ז) שבת כב, (ח) ה"ג,
(ט) [ועיי' תוס' מנחות מב:
סד"ה ואלו].

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה היראה
נר וכו' לנצח על ראייה [1]
הראשונה:

הנהגות הגר"א

[א] תוס' סד"ה העושה
לעשות סוכה לשמו. נמשך
וה"ל על עשיית סוכה:

תורה אור השלם

(א) וכו' ימות עולם בינו
שנות דר ודר שאל
אבד [ונדף ונדף]
[ואבדו לך: וברם כו, ו]
(ב) בדרך ארצי יום יום
יעמם לנו האל
ישתגנו סלה:
[החם פה, כ]

ליקוטי רש"י

העושה לולב. צערב יוס טוב: לעצמו. ולא לאחרים: כאן בזמן
בית המקדש. מצרכין עליו צמקדש כל שצעה דמדאורייתא היא
כרבי יוחנן דחלי טעמא דאורייתא: ב"ל זמן שמניחין. ואפילו
חולץ ומניחין מאה פעמים ציוס וגבי סוכה נמי אע"ג דלא מפסקי
לילות מימיס וכחד יומא אריכא הוא
מצרכין עליה בכל יום דהוא דומיא
דחולץ ומניח: אלא שחרית. ובסוכה
נמי כיון דכחד יומא הוא סגי בצרכה
של יום ראשון: דלא עביד כשמעתייה.
אלא כל זמן דמנח תפילין מצרכין:
הכי גרסינן ואנן נמי כרבי עבדינן
ומברכין ב"ל שבעה. ואע"ג דכחד
יומא הוא וכלולג נמי כל שצעה
ואע"ג דמדרצנן¹ מצרכין עליה כי
היינו דמצרכין צנר חנוכה וצמגילה
דרצנן דקס ליה רצ ושמואל צחד
שיטמא צלולג ורצין נמי משמיה
דרי' יוחנן אמר לולג שצעה: דמשמשי
בהו. דקיימא לן חייב אדם למשמש
תפילין כל שעה ק"ו מצד צפ"ק
ליומא (דף 1:): מצות לולב שבעה.
לצרכה: יום ראשון מצות לולב.
דאורייתא ועיקר וצעה צרכה:
מכאן ואילך מצות זקנים. רבן יוחנן
קן זכאי וסיעתו ודרצנן לא צעה
צרכה: ואף רב סבר ל"ה ב"ל שבעה.
צעי צרכה למנות לולג ואף על גב
דמדרצנן הוא צעי צרכה: דאמר
רב. צנר חנוכה דמדרצנן היא וצעי
צרכה הכא נמי לא שנה: הירואה
נר חנוכה. קאי על שלל הדליק
צציתו ועוצר צצות הרצס ורואה
אותה צצתיה ישראל שמואל להניח
צצתה² צריך לנצח על (ה) הראשונה:
מברך שתיים. שהחיינו ושעשה נסים
שלין על הירואה לנצח להדליק הנר:
מכאן ואילך. זמן ליכא: המדליק
מברך. להדליק נר ושעשה נסים:
והירואה. שעה נסים לחודיה:
והיבן צוגו. הוילי והוא מדצריה:
מתני ל"ה בהדיא. להא דרצ גבי
לולג ולא שמע לה מכללל דנר חנוכה:
מברך שתיים. לישז בסוכה חמון:
מצות הרבה. ליטול לולג לישז
בסוכה להניח תפילין להמטעף
צליצת: על המצות. וילא ידי כולן:
ב"ל יום ויום מעין ברכותיו. של
שנת מעין של שנת של חול³ מעין של
חול של יו"ט מעין של יו"ט המאורע:
מחזיק

מברך שתיים ורואה מברך אחת ומאי מברך ברוך אשר קדשנו במצותיו
וצונו להדליק נר (של) חנוכה והיבן צוגו מלא חסור ורב נחמן בר יצחק
אמר⁴ שאל אבד ויגדך (מאי ממעט זמן אימא ממעט נם נם כל יומא
איתיה⁵) רב נחמן בר יצחק מתני ל"ה בהדיא אמר רב כל שבעה מצות
לולב ת"ר העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהחיינו בו נכנס לישב
בה אומר ברוך אשר קדשנו בו היתה עשויה ועומדת אם יכול לחדש
בה דבר מברך אם לאו לכשיכנס לישב בה מברך שתיים אמר רב אישי
חנינא ליה לרב כהנא דקאמר להו לכולהו אכסא דקדושא ת"ר היו לפניו
מצות הרבה אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות רבי יהודה
אומר 'מברך על כל אחת ואחת בפני עצמה א"ר זירא ואיתימא רבי חנינא בר
פפא הלכתא כרבי יהודה ואמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא מ"ט
דרכי יהודה דכתיב⁶ ברוך ה' יום יום⁷ וכי כיום מברכין אותו ובלילה אין
מברכין אותו אלא בא לומר לך בכל יום יום תן לו מעין ברכותיו הכא נמי
בכל דבר ודבר תן לו מעין ברכותיו⁸ ואמר ר' זירא ואיתימא ר' חנינא בר
פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם כלי ריקן
צדס לקיים המצוה וטעם ראשון ניחא דלא חיקשי ליה מזהה ועוד יש לפרש דאין שייך לתקן

הנהגות וצינונים

(א) נצט"ל דמשמשי
וכי"ה בתוס' הרא"ש:
(ב) רש"ל מ"ז (גליין):
(ג) יש להוסיף דמדרצנן
הוא (בהה"מ): (ד) ג"ל
דט"ס "חול" וצ"ל של
חדש מעין של חדש
(רש"ש): (ה) רש"ל וצ"י
רש"א (גליין) ועיי'
הנהגות הגר"א: [1] בתוס'
הרא"ש נאמר תירוק זה
כלי תיבת יושמא: [2] צ"י
מהרש"ל שמביא גירסא
אחרת בפ' רש"י ועיי'
רש"ש ודק"ס:

לולב וערבה

פרק רביעי

סוכה

מו.

פ א מ"י פ"א מהלכות
ברכות הל' ט ופ"ו
מהלכות לולב הלכה ו סמג
עשין כ ופ"ו מד טו"ט
א"ס כ' תרנ"א סעיף ה:
פ א ב מ"י פ"ו מהלכות
לולב הלכה טו טו"ט
א"ס כ' תרנ"א סעיף ה:
פ א ב מ"י פ"א מהל'
ברכות הלכה ח ט ופ"ו
מהלכות סוכה הל' י סמג
עשין מנ טו"ט א"ס כ' תרנ"א
סעיף ה:
פ א ב מ"י פ"א מהלכות
ברכות הלכה ו סמג
עשין כה טו"ט א"ס כ' תרנ"א
סעיף י:
פ א ב מ"י פ"ו מהל' סוכה
הלכה י סמג עשין מנ
טו"ט א"ס כ' תרנ"א
סעיף א:
פ א ב מ"י פ"א מהל' סוכה
הלכה ד סמג עשין ה
טו"ט א"ס כ' תרנ"א
סעיף ב:
פ א ב מ"י פ"ו מהל' סוכה
הל' י סמג עשין מנ
טו"ט א"ס כ' תרנ"א
סעיף ב:
פ א ב מ"י פ"א מהלכות
ברכות הלכה י:

רבינו חננאל

מיד הן נבטקין בלא נטילת
רשות ואילו שהן בענין
הזה מועטין הן ושאר
הצדיקים הן כן. והלא
אב"י ורבא דאחרונים הן
לגבי רשבי' ואין מקשינן
מדבריהם עליו אלא
ללמדך המסורת שהיה
בידם כדבריו אב"י ורבא
כן היה בידי הראשונים
בקבלה כהל"מ ואינם
דבריהם שאלו הדברים
וכיצד בהן אי אפשר
להאמר אלא בקבלה מן
הנביאים ואלו הדברים
שקובלי מרבותיהם היו
מגידין. פי' אני והו
הרשיעה נא. פי' על
השכינה הדברים אמור
כדכתיב בכל צרתו לו צר.
הא דאמר ליה ולך
מזבח אסור. שנמצא
שם שמים למזבח
ותניא כל המשתף שם
שמים בברך אחר נעקר מן
העולם שנאמר בלתי לה'
לכדור אלא כך היו אומרים
ליה אנו מודים ולך מזבח
אנו משבחים: מתני'
כמעשהו בחורל כך כר'
ר' יוחנן בן ברוקה אומר
חריית של דקל היו
מביאין כר' מ"ט דר' יוחנן
בן ברוקה שנאמר כפות
חמרים אחת ללולב ואחת
למקדש ואין הלכה אלא
ערבה למקדש: אמר רב
יהודה אמר שמואל
לולב ז'. פי' צריך לברך
עליו כל שבעה אבל סוכה
סגי לה בחד יומא ר' בר
בר חנה אמר סוכה צריכה
ברכה כל ז' ולולב ביום
אחד ורב ירמיה ורבין
תרייהו משטא דר' יוחנן
תרייהו כרבה בר בר חנה
קיימי בסוכה. ומותבינן
עליה דר' יוחנן מהא
מתניא דקתני לולב ז'
וסוכה יום אחד ומשני
לולב שבעה בזמן
שבהמ"ק קיים לולב יום
אחד האידנא. סוכה תנאי
היא דתניא תפלין כ"ו
שמניחין מברך עליהן דב"י
רבי וחכמים אומרים אין
מברך עליהן אלא שחרית
כלבד ר' יוחנן דאמר
כרבי. ואע"ג דאמר רבה
בר בר חנה הלכה
כחכמים לא עביד עובדא
כשמעתייה אלא כל אימת

העושה סוכה לעצמו. דיוקא נקט לעצמו אצל לאחר לא
מצרכין מיד להאי חנא דסבד דאין מצרכין לעשות
כדד"קין פ' החללה (מנחות דף מב ושס): ואיכא חנא דחיי צירושלמי
צפרק הירואה⁹ עשאה לעצמו מצרכין לעשות סוכה עשאה לאחר מצרכין
ואי לעשות סוכה [לשמו¹⁰]:

העושה סוכה לעצמו מברך

שדחיינו. צריך לפרש
טעם מאי שנה דיש מצות שתקינו
לנצח שהחיינו ויש מצות שלא תקינו
בעשיית סוכה ולולב תקינו כדאשכחן
הכא ובעשיית צליצת ותפילין לא
תקינו כדמוכח פרק החללה (ג"ו
ס) דמפרש ר' יוחנן מאי מצרכין
תפילין של יד ותפילין של ראש ואילו
לעשות תפילין לא מצרכין דלא חשיב
ליה וכמו כן יש לדקדק דשהחיינו
נמי לא מצרכין מדלא חשיב לה וכן
אפדיון הכן מצרכין שהחיינו כדאיתא
בסוף פרק ערבי פסחים (פסחים דף
קכא): ואילו אמילא לא מצרכין מדלא
חשיב צפ' החללה (מנחות ס) ובסוף
ר"א דמילה (שם דף קכא): צהדי
צרכות של מילה וכן אקריאת
מגילה מצרכין שהחיינו כדאיתא צריס
הקורא את המגילה עומד (מגילה דף
כא): ואילו אקריאת הלל לא מצרכין
ונראה דמנחה שיש עליה שמחה תקנו
שהחיינו ולדמרינן כהירואה (צרכות
דף מ). דמצרכין על כלים חדשים
כצד רב שרירא גאון דלא סמכין
עלה דמסקין צפרק צנל מערבין
(עירובין ד' מ): דצענין מיד דלחי
מומן לזמן וקשה מפדיון הכן¹¹:

נכנס לישב בה מברך לישב בסוכה. מדלא קאמר

מצרכין שמים כדקמי סיפא צעשיה
ועומדת ואין יכול לחדש צה דצד
משמע דנפיק אהא דצרכין אעשייה
שהחיינו ומימא ומיפוק ליה דמצרכין
משום יו"ט כמו שמצרכין איוס טוב
דפסק ועצרת וכל שאר ימים טובים
ושמא¹² כיון דסוכה מחמת חג קאחיה
סבא הוא דזמן דידה אע"פ שצרכין
צחול פטור הוא אף צחג דזמן כי
קא אחי מחמת מועד קאחי אפילו
צלא יוס טוב כדאמר לקמן (דף מ:):
דאי לא צריך האידנא מצרכין למחר
או ליומא אחרא:

דבר אימת דמשמשי מברכי.

דמנחה למשמש צהן שלא
יסיס דעמו דצפרק קמא ליומא
(ד' 1:): ילפינן מצד ומה צין שאין
צו אלא אצרכה אחת ולא אחפרס
מאי הוא מצרכין אס מצרכין לשמור
את חוקיו כמו שמצרכין צנר
דמסקין חפלתו או להניח כמו
שמצרכין צענת הנחה כדאיתא
בהקומץ רצה (מנחות דף ג. ושס)
דהכא הכי מונחין ועומדין ומסבצרה
דמצרכין לשמור חוקיו כמו דמצרכין
לשמור צנר דמסקין חפלתו כדאיתא
פרק צא סימן (מה דף נא):

הירואה נר ש' חנוכה צריך לברך. צשאר מצות

כגון לולג וסוכה לא תקינו לנצח
לרואה אלא גבי נר חנוכה משום
חשיבות הכס וגם משום שיש כמה
צני אדם שאין להם צמים ואין
לרואה צרכה שאין העושה מצרכין:

אחרון

דמנח להו מברך רבנן רב אישי כל אימת דהו משמשי בהו מברכי. אמר רב יהודה אמר שמואל מצות לולב כל ז' ואף רב סבר מצות לולב כל ז' דאמר רב חיאי בר אישי אמר רב המדליק נר חנוכה צריך לברך כיום ראשון המדליק מברך ג'
והירואה מברך ב' כר ויב"ל אמר יום ראשון מצות לולב מיכן ואילך מצות זקנים וכן א"ר יצחק: ת"ר העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהחיינו נכנס לישב בה מברך לישב בסוכה היתה עשויה אם יכול לחדש בה דבר מברך אחת מיד שהחיינו
ואם לאו לכשיכנס בה מברך שתיים אמר רב אישי רב כהנא מסדר להו לכולהו הני ברכתא אכסא דקידושא. ת"ר היו לפניו מצות הרבה אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות ר' יהודה אומר מברך על כל אחת ואחת מוכתיב ברוך ה'
יום יום כל יום יום תן לו מעין ברכותיו. כלומר אם היא שבת מברך ברכת שבת ואם י"ט הוא מברך ברכת יו"ט הכא נמי כל מצוה ומצוה תן לו ברכתה בפ"ע והלכתא כר' יהודה. א"ר זירא ואלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם

ע"ו לפי' התום' ח חכמי מהר"ר ישראל
ס' קכ"א ח מחלות ליו ועירובין ליו ז
התובת הרשב"א ח שם תום' והרשב"ד
והשוכת מהר"ק ורשב"י בחוד' הניב'
בשיר השירים וספר העינים בשם גאון:
ח מחלות ליד ז שם ג שנת ק"ב ד
רמב"ם בפ' חמ"ת והגה"מ שם והרמ"ש
ה שם בנח' :

לב זלם הכוזב תפילי די שטערן
 ערשטיק וואו אספרדיר שוואכן
 שטעלע לוי (ע"ב גנזיון פאר שולע)
 * יבוא תפילי על דיו קרואו יבוא
 על רשע תפילי חספי קרואו חסום
 ויהל די כיון דאזיב כה ש"ן ורלימ :

הנהרות רעקא
 מ"א סק"ה חלל רוכב לו יושב : ע"י
 נבאד"ש י"ד ע"ס וכלנוש אחלל רק יושב
 מקיון :מב"א יקין אלל מורדק.
 ע"י תקל"א ס"ה
 ע"י ל"א ס"ה חלל רוכב תפילוני
 וכלי הרה"ס יק"ה חלל הרובני
 נבא"ו הרבני ס"ה י"א ו"א
 ע"י הרה"ס יק"ה שח"ס חייב תפילני
 י"א נעה רש"י סוכה חלל ע"ב י"א

[illegible]

לב (א) יכתוב של יד קודם . הקטע

שערי תשובה

באר היטב
לכתחלה אין מורין להניחם בשביל השמירה ט"ו: (ה) לדרך. ודוקא הולך ברגליו או רוכב אבל יושב בפגלה
אסור להניחם שם ואין בהם כ"כ לבוש: (י) פנה. מיירי בחול ואף ג' דלמריי בסמוך דא"ל לחולין דלינה
וזמן חפזין שאני הכא דיש לחוש למי שפוגע בו ויטעה לומר שמונת הניחם אז חפזין אבל בסמוך מיירי שיתב
בביתו. וכן מ"ס חס"י קידש עליו היום. ר"ל קדושת שבת עליו וצריך לחולסם אבל בחול א"ל היינו מאחר שהוא
בבית המדרש וליכא חשש מורעין ט"ו והש"ת לא כ"כ: (כ) פתלת ערביה. אבל אם הוא לא התפלל
אפ"פ שהציבור התפללו מותר להניח חפזין מ"א:

[illegible]

לא (א) אסור. היינו אם מניחן לבס מזהו ואז מוצר משום כל תוסף מ"א ועיין מ"א : (ב) אסור. מין בכנס משה שכל והנחנו ומפרשים בזה"מ יש מהם אומרים דבכלל י"ט הם ואין מניחין בהם תפילין וי"א ששנינו ק"ו גרסה מדברי רבנן שכל"מ משיבתי וי"ט כותב דרשון תפילין לפנמו וכו' פ"ט. וי"ט שהוא ז"ל כי להפוך כנס"מ משיבתי וי"ט ז"ל אין לו י"א ויכל נראה שטעמו מנצי מוצר שאין מניחין תפילין בהם דבכלל י"ט הוא בע"ל. הרי שבי' בדעת הרמב"ם שאין מניחין תפילין בזה"מ הפך מ"ש תאן בהלכות תפילין וי"א יד אסור. ועיין פ"ט : (א) כופ' ק"ס. ובי' ט"ו תמוה הוא כלפי שטחי מ"א מתקנין אין ספק לגבי פ"ב שחל להטותם בלא בדרה. ויכ"פ הם תמידי דמים אין שאל לנדר פליהם ובל"מ תבט הטעם בריבוי חולקים שלא לנדר בזה"מ ואותו שראו להעמיד על הדין לנדר הניגו לנדר בתשאי כדי שלא יצאו לירי מתקנות זכר לנדר בשממלי : וכזה המ"א שלא ילך בהם בדרשות הרבים רק יניחם בזה"מ (ובספר אליה רבה חולק עליו דרין ומניחין בזה"מ בריבוי מה י"ט בהליכתן בדרה"י) כי בכתבי מהר"א יענן ק"ב ובי' והיו סי' כ"ה דאוחן המניחין תפילין בזה"מ בלא בדרה אפי' אסור לנדר להסיח מן תפילין לתפילין פ"ט והיינו שיח מולין. אבל קדים אז קדושה מותר לוונד המניחין בתה"מ בלא בדרה ועיין מ"א בסי' כ"ה ס"ק ט"ו וס"ק י"ח וד"ק. והמחנך די אהרן כי דאשתמיט להרב מ"א דברי מהר"א אלו הוא"י ובי' להנחית בכול המוצר בלא בדרה רשאי לעשות פ"ט ולא רק חסדיות י"ט צין להשיח שיחם מולין מ"א לענות קדים וקדושה. ותמוה בעיני הא"ץ עלה על דעמו שאשתמיט מהמחנך מ"א דברי מהר"א הא המ"א הניחו בסי' ט"ו פ"ט וקדושה ממנו אשתמיט מ"ש מ"א בסי' ט"ו ופ"א מ"א בסי' כ"ה ס"ק י"א : רב (א) ופרשת שמע. ולידך לכבוד ד' דאחר גדולה כמו ד' דלח"ן קטנים כתבי מהר"א מ"א : (ב) בדרם הזה. תפילין שנכתבו בחדר ובאורך הזמן נפסלו שמי פרישות ראשונות ויש לנפוס עוד שמי פרישות בלוח שנפסלו הם כשרות מותר ללרפן אל שמי הפרישות אחרונות שנשארו בנדרותם שמי' בעדות הגרסינו סי' ס' מ"ין בשה"ה וכתבנו דבר שמואל סי' ט"ב : (א) של ד קודש של ראש. ונענוטת זקנים כתב ולי"ט שיכתוב של ראש תחלה וכ"כ האר"י ז"ל בסי' הבהוה שיכתוב השל ראש ויחתמו לגמרי ויחזרו ויכתבו תפילין של ראש ויחדר לכבוד כל ה' פרישות של ראש וי' רשעים ולא יפסיק ביניהם בשום דברור כלל פ"ט : (ד) א' . דבניד וזו לוח' על ידך דרמנעם אוח אחת כלומר יח' אחד : (ה) שחור. פ"ין בבי' אין לקשאותם הברייתא"ל או ד"ה הבהוה אוקומנא על הפרק הקומן בסי' ח' בנפילין ומוזוזה של הדיח דאמר' התם איכתיא לכו שמים ושלם ואחת מהו ובי' ומהדרין כי מניח ההוא בסי' פ"ט. וכ"כ החו"ס בפרק גמז מדליקין ד"ס בעי דיו ממוניה או דפרק הקומן פ"ין ביד אהרן שתייטבו. מותר לכבוד חורמ' דדיו הנעשה מתחת יוסם

[illegible]

וְכָל שְׁמוֹנֶה עָשָׂר קָטָן. י' הַסֵּהוּ סָי. י"א וְהָיָה כְּחֵץ בְּסֵף סָי קָטָן: (י' מִצֵּי). כִּי מִצֵּי נֹלַח וְהָיָה
חִכְמַת שְׁלֹמֹה
ס' לא סני ב' בחול המועד אסור נ"כ וכו'. ג"כ עיין במגיל' ס"ב ב' מש המניחין בחול המועד אינו עובר
 משום כל תוספת שני איננו מכין לחוספת פירוש עשושה משום ספקא שמא חול המועד חיוב
 תפילין וכו'. הנה לאכילה או סותר דברי המרדכי ב"ק דמגילה שהקשה שם פסוק אין קרין את המגילה
 ב"ס' ג"כ מבח ספקא דיומא ותירין שם סלח תירוצא דעובר על כל תוספת ומוכח דאף בספק שייך כל
 חוספת. מיהו יש לומר דכונן יהיה ראה לשלש תרדוב' שהביא הגמ' (מי מ"ד) דמצינן דרבנן א"ל בעי
 כוונה ולכן את' שפיר דכונתו הגמ' הו' ק"י שהוא אינו מכין לחוספת אלא מצות צריכות כוונה
 ולכן כל תוספת אינו עובר על כל תוספת אבל במצור דרבנן דקא בעי כוונה אף כאינו מכין עובר בכל
 תוספת ואף בדכ"ס פ"ו ד"ה מסיק דאף לאצטא ל"כ בעי כוונה ולעובר בדמיון א"ל בעי כוונה שלא כוונת
 דאי' בעי כוונה מכל מקום היינו רק אם אינו מכין כלל לשם מצוה אלא כוונתו אין צריכות כוונה מכל מקום
 לחיות עובר בכל תוספת בעי כוונה אבל חיוב יהיה ממכין שלש מצוה רק בדמיון כיון שאינו מכלל לשם
 מצוה נמנרה. רק מבח ספקא אלא כל תוספת בעי שפיר' ללחץ דקדקא אם מצות צריכות כוונה או אף
 בבכ"ה אינו עובר בכל תוספת אבל אם מצות אין צריכות כוונה אף לכל תוספת א"ל בעי כה' כוונה לכל
 כיון כזה מצות דרבנן מבשל תורה דבשל תורה כיון דבעי כוונה אינו עובר בכל תוספת אבל דרבנן כיון
 דלא בעי כוונה עובר בכל תוספת. מיהו כיון דמגילה דברי קבלה ונד' דמאי א"ל בעי כוונה שאלו למח
 גיחו' לזה כלל בכל תוספת ובע"כ ס"ל דאף בבפוסק אינו חשש כל תוספת. מיהו י"ל דכוונה המרדכי כן
 אינו דהנה שם תירין את' תירין אחר דעובר בלא. עיבור. והנה י"ל דשעתה אם לא"הדנה דהנה לכאורה י"ל
 כיון דאינו רק ספק אם עובר בלא. עיבור. אינו לומר בו ספק דרבנן ולחלק ואין לומר א"ל לחיפוף ה"ל
 נמי ספק דרבנן וקבלה. וא' אינו דענין חיוב קריאה כיון דע"כ נתיחייב לקרוא וספק אם נקטר ראי' לו
 ספקא לחומרא משא"כ לענין ולא יעבור אין כאן ודאי אם עבר בלא יעבור א"ל וא' ראי' לחיובי
 ספקא. אך יש לומר דמגילה הו' דברי קבלה ונד' דמאי א"ל הו' רק לא דאי עובר נמי בספק תורה
 ולכן הו' ספקא דמגילה וכו'. ולכן את' שפיר המרדכי מספקא ליה א' ממנינן דמגילה הו' דברי קבלה
 ונד' דמאי לומר א' וכו'. ולכן מתרג' מ"ג א"ל הו' כ"ה את' שייך כאן תירין דכל תוספת מבח דהנה
 ונהיגה וכוונתו לא כוונה והי' אינו עושה רק מרת חתא דא' אינו היתרתי ומה' ל"א עניני' דהנחיש

השקל
 פ"ו עכ"ל שאינו מזכר עניינא דא ח"ל דעושה משום כפיסקא הא חינו רשאי לגבר
 ונפק דהוי ספק בריכה לגמלי ועי' בט"ו סק"ב: (פ"ק ד) בקול רם ונ"ל שלא ילך כ"ו ועם
 הדברים מפני המחלוקת כ"מ שאפשר להכניע יעשה. ועבט"ז:
 י' רב (סק"ב) מעשן כ"ו וגם ב"ד כ' שלתתלה כ"ו הא מן העץ ר"ל הרב"י כ' שם בב"י רע"א
 ח"ל

דרכן : ובהא"פ ס"ס קכ"ו דלחן ליתן גט זבילה אפי' כה"פ שהקהל התפלתו ערבית ועדיין יום הוא מ"מ כיון לדעתם האומרים דלחן ליתן גט זבילה אם נתן זבילה פסול אפי' דלחן לו טעם ברור מ"מ דיו כמו זבנים' לגביהן כ' ב"ר אולם העיקר שבגט החמורו משום חומר אשת איש : ס"י לא (ס"א) ח' שבטת כ' ע' יצירובין דעלה בזמנו לא עבר על כל תוסף אלא שמתחילין למאור . ועמ"ש מ"א ס"י תרכ"א סקנ"ו (ס"ב) בזה"מ כו' פ"י שערות משום ספקא כו' מחצית

(א) נזיר טו, (ב) [ע' חס',
לקמן כד, ד"ה עלרת],
(ג) חוספות ע' לקמן כד,
(ד) ע"י לקמן כא: כו:
(ה) שבת קג: (ו) דפרק
ה"ד, (ז) במנחות שם,
(ח) שמות יג, (ט) שמות
יג ט, (י) ע"ב ד"ה שאסור,
(יא) כתובות ד, (ל) יב,
(מ) כג: (נ) כד ע"א.

(ח) רש"י ד"ה ואין
שליין כו' (ואני אומר כי
עשות סופר הוא וכו')
הגרל (מפסק) הא"מ
י"ב הדבר פשוט שא"מ
לתלמד טועה כחו
נגזין! (א) חסד מוכח לקמן
ק"ו כי דלתא דרין [דוקא]
שפסא ימים]: (3) תרם'
ה"ה ויטווה כי לא מצינו
היתר בזה וכן פירש כו'
אפליגי ע"י הדמק אסור
ועל יהודי אחד:

שמונה ד"ה שמונה
 מים וכו' מותר
 אצלך בתכונות.
 יבנות דף מז ע"א
 גרש"י ד"ה מקום שמונה
 עין קנקן דף ע"א
 חס' ד"ה כל שלשים
 ואין עיניו וכו'
 י"א דוא דוקא קשה לן
 נעליה מותר דאמר
 ק"כ חס' נלמא דמתי
 הכא ג" דוקא כדאמר
 חס' הלכה כהנא דין
 אמר שלחן ע"א וי"ב
 תוס' ד"ה וזוהי וכו'
 אפי' מירחא ד"א
 שמונה. ע"י ליל דף יב
 ע"י חס' ד"ה מנעס:

[illegible]

וַיִּזְוּהוּ עַל יְרִיבָיו. הַמִּטְוִין אָבֵל לֹא בָרָךְ בֶּן אֲלֻנְעָמוֹ וּבִסְכָּל כִּדְרָךְ
 וְעוֹל: גַּמ' אַחֲרָיִם בְּטוֹבָה. וְלֹא בַסֵּכֶר: מַעֲרִים וּמוֹכֵר שְׂאֵל. כֵּן
 יִסְפֶּה כָּל יְמֹת הַחַי: כִּדְרָ פְּרֻסְתָּהּ. בַּהֲרוּסָה וְלֹא מִיָּרֵי נָמִי שֶׁאֵין
 מִמָּה יֵאָכֵל: אֲבָי' אֵם בִּאֵבן. שְׂמֹלָה נָחֹם כִּדְרָ שִׁיכֵל לַשְׁוֹרָה יִסְפֶּה:
 *וַיִּזְוּהוּ עַל יְרִיבָיו תַּכְלֵת
 כּוֹתֵב אֶדָם תְּפִלּוֹן וּמִי
 יְרִיבָיו תַּכְלֵת לְצִיצִיתוֹ
 רַבִּי מֵאִיר ר' יְהוּדָה א
 שְׁלוֹ וְחוֹזֵר וְכוֹתֵב לְעִצֵּי
 וּמוֹכֵר כִּדְרָבּוֹ כִּדְרָ פְּרֻסְתָּהּ
 חֲנַנְאֵל וְאִמְרֵי לֹה רַבִּי
 חֲנַנְאֵל הִלְכָה בְּכוֹתֵבָתָהּ
 פְּרֻסְתָּהּ: וַיִּזְוּהוּ עַל יְרִיבָיו
 אֶדָם עַל יְרִיבָיו תַּכְלֵת
 דְּבָרֵי ר' אֱלִיעֶזֶר וְחַכְמֵי
 יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְׁמֹו
 וְחַכְמֵים אוֹמְרִים בֵּין בִּי
 יְהוּדָה אִמְרָ שְׂמוּאֵל וְ

א"י יוחנן הכהן בין
כותב כדרכו ומוכר
הקובר את מתו שמי
במלא הימנו גזרת
הימנו גזרת שלשים
ואינה מפסקת ר' תלמי
ר' אליעזר אומר משחח
כשבת רבן גמליאל א
הכפרים כרגלים והכחמ
זה וזה כדברי זה וזה
השנה ויורה"כ כשה
במלו ימים לא במלו
במלו ימים לא במלו
ימים נמי במלו מ"ט ימים
גילה ערב הרגל אס
א"י יוחנן הכהן בין

גַּלּוּ יוֹם אֶחָד: כְּשֶׁבֶת. וְדִינָה¹ כִּשְׁמֵת
עוֹלָה וְאִינָה מִפְּקָקָה: רֹאשׁ הַחֵדָּה בְּשֶׁבֶת. הַזֹּאֵל וְאִינָה אֵלֶּה יוֹם
אֶחָד: גַּב' זֹהֲרָה. שְׁלֹשִׁים בְּעָלוּ אֶבֶן יִמִּים לֵב בְּעָלוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם
אֶבֶן בְּעָלוּ לְעִדְיָן תְּלִינִין עֲשׂוּמִדִּים: מֵאִי מַעֲמָא יְמִימָא² אָא בְּמִלָּה
לְזֹמֶר בְּחִזָּה³ עֵינִין לֹא בְּעָלוּ יִמִּים: שְׁמַא⁴ אָא יִנְחָה עֵרֵב
דְּכִי בְּעָלוּ גֹרֶת שְׁלֹשִׁים וְאַיְצֵי לִיה לְגַלּוּתִי עֵרֵב
רַגְלָא וְלֹא גִילָה: אִסּוּר אֶחָד הִדְרָגָה. כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם:
וְהַחֲמִינָה

אֶחָד בְּיִרוּשְׁלָמִי⁵ חָד דַּר נֶם אֹרֶב תְּפִילִי בְּחֹלָה מְדוּעָלָא אֶחָל תְּפִילִי
לְחִינָה לְקַמִּינָה דְּרֵבָה דַּר דַּר חֲנֵה אֶחָד לִיה זֶל הַב לִי תְּפִילִי וְאֶחָד
לְחִינָה לִיה פִּירִישׁ בָּלֵה הֶעֱרַמְה מִתְּנִי פִלְגָּה עַל רַב כּוֹחַ אֶחָד תְּפִילִי
עֲמִיד הַמִּשְׁנָה לְהִימָס אֶחָד הַמוּעֵד אֶבֶן לְהִימָס בְּמוּעֵד שָׂרִי וְהַלְלוּ
בְּחֹמֶת יוֹמִים טוֹבִים מִימִים יוֹמִימָה⁶ מִתְּכַבֵּד שְׂפִיר דְּמַמְעֵט חוּלִי שֶׁ מִ
יָדָן עֲנִינִין אֶחָד יֵם לְזֹמֶר לִפִּי שְׂאִין עוֹשִׂין מִלֵּאכָה כִּי אֵם דְּבִרָה הָא
מוּעֵד מְדַרְבָּנִן הִיכִי מַמְעֵט לְזֹרֵם יֵם לְזֹמֶר הַזֹּאֵל וְאֹכֵל מִלָּה וְיוֹשֵׁב
יִמֵּר הַזֹּאֵל וְעוֹשִׂין מִלֵּאכָה צוּ אִין אֶחָד מִימִים יוֹמִימָה נָמִי לֹא יוֹשֵׁב
וְיִמֵּר דְּלִיטֹלֹת מִתְּחַלֵּת מַשְׁמַע תְּחִימָתָה הַגּוֹלֵל כְּלִמְדִּימִין לְקַמֵּן⁷ (דְּכִי
קַמֵּן (דְּסֵה): שְׁלֹשָׁה יוֹמִים לִבְנִי: מֵאִי מַעֲמָא אָא בְּמִלָּה. הִכִּי הוּא יוֹם
שְׁמַא⁸ אָא יִנְחָה עֵרֵב הִדְרָגָה בִּו. וְנִרְחָה לִי דְּהִי⁹ לֹא יִכְסֵּם וְלֹא
רַחֵן לֹא יִכְסֵּם בְּרַגְלָא. וְהַשְׁחָה יִמָּח הָא דְקַמִּי גֹרֶת שְׁמֵה
לְשֵׁה מַצְבֵּלֹת גֹּרֶת שְׁמֵה אִפִּילוּ לְתַנָּה דְּקַמָּא דְּמַצְבֵּלֹת אִפִּילוּ יוֹמִים שֶׁ
יִי דְרוּקָא לֹא גִילָה אֶבֶן לִי יִכְסֵּם לֹא רַחֵן לִבְנֵם אִפִּילוּ לֹא יִכְסֵּם
יֵם לֵנו לְקַסּוֹ שְׂבָלָה עֵשָׂה קֹרֶם הִרְגֹל וְכִנְסָם בְּרַגְלָא וּלְפִירִישׁ הַקִּיטֹס
דְּהַעֲרֵב זֹהוּ עַד שְׁחַשְׁכָה כִּן לֹא שִׁיךְ לְקַסּוֹ בְּמֵה שֶׁלֹּא רַחֵן לֹא יִכְסֵּם
אֶחָד רַחֵן בְּרַגְלָא אִסּוּר לְרַחֵן אֶחָד הִרְגֹל וְעוֹד יֵם לְזֹמֶר אֶבֶן דְּקַטְקֵט
מִלָּה גֹרֶת שְׁמֵה הָא שְׂמִי יוֹמִים לֹא בְּעוֹלָה גֹרֶת¹⁰ מִיִּמָּה מִיִּי אֶחָד מִיִּי
שְׂמִי אִפִּילוּ לְחִי¹¹ וְהַשְׁחָה חִימָה לִי דְכִי מַשְׂנִי שֶׁלֹּא גִילָה בִּו יִמֵּר
וְעֵינִין מֵאִי קֶאֱמֵר יוֹמִים לֹא בְּעָלוּ יִי' לְדֹבֵב דְּקַטְקֵט סִפְרָה גֹרֶת תִּנָּה
הָא שְׂמִי יוֹמִים עֵינִין יוֹשֵׁב מִיִּי אֶחָד מִיִּי לֹא יוֹמִים

מזוה ע"י יריבו תכלת צביעתו. פירוש ע"י שניו אצל בחפילין
 אי אפשר בשניו שרץ כחצה תמה"י ועשיית חפילין
 לעצמה לא איירי במחנה ושמה אין איסור כי אם כחצה ועויה ומה
 נהגו לכתוב בעוגל לא מזינו היחד (ג) וכן פירש בחוספות הדב

יִיחָדִי אֶחָד שֶׁמִּסּוּס הָיָה הַמִּינִי דְּמִוּתָּהּ
 גַּם עַל יְדֵי הַיִּפּוּךְ שֶׁהוּא נִקְרָא מִלֵּד
 אַחֵר אֵלָּה הֵיוּ מִמִּירָן וְגַם אִלּוּ אֶקֶר
 מִשּׁוּם מַלְאָכָה אֵלָּה אֲסָרִינָן * אֲפִילוּ
 טִירָאָה לִדְלוּ מַלְאָכָה בְּזֶרֶק קִמָּא
 (דף 7.) מִיָּהוּ נִבְגּוּ לִמֹּר דְּמִינָא *
 אִיכֵר עַל יְדֵי הַיִּפּוּךְ וְיֵשׁ כּוֹמֶצֶן עַל
 יְדֵי חִילּוּק הָאֵתָּה וְכֵן הִיָּה עוֹשֶׂה רַבִּי
 זֻקְנִי וְהוּ"ד שֶׁאִי אֶפְסֵה אֵלָּה כּוֹמֶצֶן
 בְּכִנְתָּה הַפּוֹן: **רַבִּי** יְהוּדָה אוֹמֵר
 בְּעֵרִיב. לְבִלְבּוֹר מִתְמַמֵּר יוֹתֵר מִרַבִּי
 מֵאִיר שֶׁהֵמִיר לְאֲחֵרִים וּבְמִסּוּפּוֹת
 פִּירְשׁוּ דְרַבִּי מֵאִיר אֵינִי מִחִיר אֵלָּה
 בְּהִנְמָה וְלֹא הַנְּמָה: **רַבִּי** יוֹסִי
 אוֹמֵר גּוֹמֵר וּמוֹכֵר כְּדֵי פְרֻנְסָתָהּ.
 דֵּשִׁיר לְגַמְרִי לְאֲחֵרִים בְּשֶׁכֶר דְּרוֹקָא
 כְּדֵי פְרֻנְסָתָהּ וּלְבִלְבּוֹר מִיִּקָּל מְכוּלָּה
 וְכֵן פִּי' הִר"א עוֹד פִּי' דְּכוּלָּהּ הֵיוּ
 שְׂרִי כְּדֵי פְרֻנְסָתָהּ לִדְלֹן לֹא מֵה יִשְׁכַּל
 וְלֹא אִיכֵר אֵלָּה כְּשֵׁי לֹא מֵה יִשְׁכַּל
 וְלֹא מִתְמַמֵּר רַבִּי יוֹסִי יוֹתֵר מְכוּלָּה וְלִישְׁנָא
 מִן מִשְׁמַע רַבִּי דְּהוּא לִיָּה לְנִימֵר אֵלָּה
 כּוֹמֶצֶן אֵלָּה כְּדֵי פְרֻנְסָתָהּ מִיָּהוּ בְּמִינִילָתָהּ
 דְּרַבִּי יְהוּדָה קָשָׁה נִמְי קָטָה דְּהוּא לִיָּה
 לְנִימֵר אֵינִי כּוֹמֶצֶן אֵלָּה כְּדֵי פְרֻנְסָתָהּ
 עַל יְדֵי אֲחֵרִים: אִלּוּ עַל יְדֵי הָעִמָּה
 וְהַשְׁתָּא מִדְּנִי אִחִי כְּדֵי מֵאִיר: *
 מִפְּרֻשִׁים לְכַדִּי פְרֻנְסָתָהּ נִמְי לֹא מִשְׁמַע
 לִדְלֹן לֹא מֵה יִשְׁכַּל: שְׂרִי דְּהוּא לִדְלֹק
 מִזְוָה מוֹחֵר לְהַשְׁתַּכֵּר בֶּה דְּעָמֵס לֹא
 יִרְאֶה לְעוֹשֶׂת כֵּן וּמִתְמַחִין פִּירְשָׁהּ
 בְּמִסּוּפּוֹת הֶרֶב דְּפִלְגָּנָה אֲכוּלָּה וְיִנְסָה
 אֶחָד הוּא וְהוּ"ד יוֹנֵה פִירְשָׁהּ לְאִחִי

וההתניא כמנא קמא והכי פירושו אין כותבין
ופריס חפלין ומוחות כדי למורכס או כדי להניחס ועוד פי' דאחרי
דכתיב יוסי לפי מה שפירס שבצי יוסי מתמחר ואין רחיה מכאן
מותר להניח חפלין דלמלא רבי מאיר ורבי יהודה לעטמיהי דקטריה
והוה פקח המונא חפלין (עירובין דף ט: וסג) שבת זמן חפלין [ורבן
גריה בר בר חנה נמי הכי מתי סברי ואע"ג דכולהו אמוראי דפרק
קומקום דבה (מנחות דף ט: וסג) משמע דאית להו שבת לאו זמן חפלין
והוא אכלי ר' יוחנן בן אבריהם היה מציא מן הירושלמי להחיר להניח
ורב חננאל פי' שיתכחז לו לפי שהיה סופר כדאיתא במגילה (דף יח:
והוה) כי דמקן כותב חפלין לעלמא אחא לקמיה דרב אמר ליה
ומותר לעלמא לא לאשר לאו דרב פתר להו בנדרה להניח פירוש
דלות פסק דאסור להניח חפלין בחולו של מועד ולטעם שממעט
ד' ולמלא דלרשי (מנחות דף ט: וסג) מנא קמא? יצאו שבתות וימים טובים
אבל קשיא לחאי דפרישית לעיל (דף ג ד"ה פסקא) דמלכא דחול
וכי האי קריא אית ואם הוא אמת דבחול המועד אינו בחפלין ים
ולא יאמר טעם דחולק משאר ימים: **הקובר** אית בתו, לכי קמי
שלישה ימים: פי' הוא עיקר האפלות לבמה מילי ואמרין
טפי לגרוס ימים לענין מאי לא בטלו ואין תריך להגיה דהא היא:
אין ערב הרגל אם מותר לרחוק ולכבס מנעבר ייטע ולא כיבס ולא
אילו הא ימים לא בטלו ומיהו קשיא לן דקאמר בסמוך שכבס שמת
אם אצל שאול למנות שלשים שבטלו לגמרי אפילו ימים והר"ן
אין תריך גדול יותר ואין נראה לי טעמו דהא אורז גדול כ"ש
דמרפס לקמן? שאם חל שלישי להיות ערב האורז שאסור בהנאה
בס' וא"כ ימים לענין מאי לא בטלו גבי שבטעם מיהו ים לומר דאם
אורז נקט דבישא גזרת ועוד נראה לי דרשאי ה"פ שלשה ימים
ואמר בסמוך שכבס שגזרת שלשה מוטלת גזרת ז' כי' משמע שזה
קייא אצל דבישא דקאמר בטלה הימנו גזרת ז' אמאי נקט גזרת
ירשא גזרת ועוד נראה לי דרשאי שלשה ימים בטלה גזרת ז'
טעמו לענין דהוא גזרת דברס שצנינא:

ג' א ב מ' פ"ו מהלכות
 י"ט הלכה יג טו"ש"ע
 ט"ז ס' חקקה סעף ג:
 צ"ה ג מ' פ"י מהל' אל
 הלכה א סמו עין א
 טו"ש"ע י"ד ס' חקקה א:
 ק ד מ' שם הלכה ג
 טו"ש"ע שם ס' שט
 סעף ב:
 ק"ה ח מ' שם טור ש"ע
 שם סעף ו:
 ק"ב מ' שם טו"ש"ע שם
 סעף ח:

[illegible][illegible]

ממה שאנו צו למד שלאחריו, ומחר יהיה כיום זה, וכן לעולם בכל יום עד אין קץ ע"י.

האבי"ב ר"ת ה'שנתי אי'תכס צ'נות י'רושלים צ'לצאות, כי זה ראוי להשביע עתה בשעת יציאה מהגלות ע"י.

שבעת ימים תאכל מלוח. [דרשו חז"ל פסחים ל"ה ע"א] דברים הבאים לידי חמץ י"ח מלה. אע"ג דקרא שבעת ימים כתיב והם רשות, מ"מ יש בהם לילה ראשונה חוצה וילפינן אלילה ראשונה. אבל יותר נראה מזה דברי חזקוני פ' בא [י"ב י"ח] דתני שם במכילתא ומייתי לי' פרש"י שם אקרא עד יום האחד ועשרים לחדש בערב, כיון דכתיב שבעת ימים תאכל מלוח אין לי אלא ימים, לילות מנין, ת"ל עד יום האחד ועשרים לחדש בערב, דהא באמת ליכא חיוב מלה כלל לא בימים ולא בלילות אלא בלילה ראשונה, ואי לאסור חמץ בלילות כבר כתיב ונכרתה הנפש ההיא מיום הראשון עד יום השביעי, והמזרחי האריך מאוד ולא עלה צידו כהוגן ע"ש, והחזקוני כתב תירוצו נכון מאוד, והוא דנהי דאין חוצה אלא לילה ראשונה דאי לא אכל נענש, מ"מ בכל יום יש מלוח לאכול מלה אלא שאינו נענש אם לא עשה, ולגבי חוצה דלילה ראשונה קרי לאינך רשות, דמלוח לגבי חוצה רשות קרי לי', והיינו ז' ימים תאכל מלוח דאיכא מלוח עכ"פ וה"א ולא לילות קמ"ל עד יום הכ"א דאפילו בלילה מקיים המלוח ע"ש, והא"ש דיליף הקיפא אכל ז' ימים למלוח ולילה ראשונה לחוצה ע"י.

ויש להביא סעד לזה מתוס' מנחות ל"ו ע"ב ד"ה ולא וכו' ע"ש, דנראה דוחק שיבי' איסור אכילת חמץ

אות במקום הנחת תפילין, ולא דמי לשביתת ממלאכה בשבת דודאי דבר הניכר הוא, אבל אם סועד כל היום כל מיני מטעמים ופת הנילוש צמי פירות רק שאינו אוכל חמץ איה האות בזה, אך אם יש מלוח בכזית מלה בכל יום אפילו לא יהי חיוב רק מלוח כשיצת סוכה שפיר הוה אותם אלא דמשמעתין [פסחים ל"ו ע"א] מוכח דלא כחזקוני, דא"כ אמאי מכאן ואילך לישו לי בדובשא, וכי לא צעי למיעבד מלוח לאפ"ה צית מלה [לחם] עוני והרי כתיב ז' ימים תאכל עליו מלוח לחם עוני, אע"כ ליכא מלוח כלל ודלא כחזקוני, ואפ"ה הוה חול המועד אות באיסור אכילת חמץ כפשטות משמעות לשון תוס' מנחות הנ"ל פא).

מצות יאכל את שבעת הימים. [ע"י לקמן פ' וילך בהפטר (רל"ו ב'), ד"ה תחן].

בעבור זה עשה ה' לי בלאתי ממצרים. פי' המפרשים (ב) דחסר מילת אשר, וכאילו כתיב בעבור זה אשר עשה ה' לי בלאתי ממצרים, משום כן אנו עובדים העבודה הזאת, ומרמזים לי ולא לו אילו הי' שם לא הי' נגאל אלא הי' מת בימי החשך אפלה. י"ל כי יש לתמוה אם יש חטה אי' לזמחת הרי הוא חמץ, ועושה ממנו מלה הרי זכר ל"מ כאילו אוכל מלה משומרת ממש, ומ"מ להקפיד על חימוץ כ"ש. אלא רומז שהקב"ה עשה חסד גדול עמנו שסילק החמץ היינו קטני האמונה, הן הנה שאור המחמירים עיסת ישראל להסיתם ולהדיחם [מכילתא בא מ"ב צ'], וכן כתיב לע"ל [יחזקאל כ' ל"ח] וצרותי מכס המורדים והפושעים, הנה הי' אז לנו עוצה גדולה, הרי קמן אע"ג שמתו אלו הרשעים

בסוד היום אתם יוצאים ב'חדש ה'אביב בסוד ואיבה אשית בינך ובין האשה והנה יצאו ישראל מן האיב"ה, וע"י בילק"ר סוף פ' בא מהנ"ל). — (שער יוסף במילואים שבסוף דרשות ח"ס ח"ב, י"ז ב').

ע"י) וכ"כ בחי' פסחים ה' ע"א (ט"ז ב') ד"ה והנה, ומסיים שם: "ולולי זה לא ידעתי לפרש הנך קראי".

פ) וכ"כ בדרשות ח"ב רע"ג ג' ד"ה אל תראוני. ועצו"ש ע"ד ד"ה שבעת, ושו"ת יו"ד סי' קצ"א ד"ה ומ"ש התוס'. פא) חי' פסחים ל"ה ע"א (קע"ב ב') ד"ה שבעת. — ועצו"ש בדברי החזקוני.

פב) ע"י רמב"ן ורבינו בחיי שמות י"ג ח'.

ע"י) שם רס"ב א' ד"ה ואמר.

ע"י) שם רס"ו ד'. — וע"י לקמן פ' משפטים (ר"ה ב') ד"ה כי יתן. — בס' פרדס יוסף (לונדון תשט"ז) עמ' מ"ז ב' על דברי ח"ס אלו: "לא ידעתי כוונתו". ולע"ד כוונת מרן, לפמ"ש רש"י שם בשה"ש ב' ז': השבעתי אתכם אתם האומות וכו' אם תעירו ואם תעוררו את האהבה שביני לדודי לשנותה ולהחליפה ולבקש ממני להתפתות אחריכם, עד שתחפץ, בכל עוד שהוא תקועה בלבי והוא חפץ בי — וביציאת מצרים הראה הקב"ה אהבתו לישראל מוציא אסירים בכשרות (ע"י רש"י תהלים ס"ח), ולכן השביע עכשיו את האומות בשעת יציאה מגלות מצרים. (ובילקוט ראובני פ' בראשית ד"ה הוא ישובך כ': השבעתי אתכם בנות ירושלים נרמז ר"ת שלהם

בשינוי. ומאידך גיסא כתב להדיא במרמק ואיסור מלאכה בחוה"מ הוא מה"ת וכן משמע מדבריו בעירובין שכתב דרך הותר בדבר האבד, וא"כ צ"ע איך יתחייב בתפילין כשהאיסור מלאכה הוא מה"ת. והנה בריטב"א במרמק (דף יג) כתב דמלאכת חוה"מ נאסר מדין טירחה, וצ"ב גדרו מהכ"ת שיהא תלוי בטירחה. ותי דטעם איסור בחוה"מ הוא משום טריחא שלא ימעט בשמחת הרגל. ולפיכך אמרו חכמים דמותר בכל דבר האבד שלא ידא עצב שהפסיד ע"י המועד.

ונראה דמבואר מדברי הריטב"א דחלוק בעיקרו וביטודו גדר האיסור מלאכה בירט חוה"מ, דכירט איסור מלאכה הוא משום קדושת היום, אבל בחוה"מ איסורו אינו אלא משום שמחת הרגל, ועל כן כל שהוא ממעט בשמחת הרגל במניעתה פשיטא ולא נאסר. ונמצא דאינו מצד קדושת היום כלל. והנה כמו להנך דס"ל דחוה"מ הותר במלאכה דהיינו משום דהוי "חול" המועד, א"כ גם להריטב"א דנאסר מה"ת אכתי הוי "חול המועד" ורק אעפ"כ נאסר במלאכה מטעם אחר שלא יתמעט שמחתו.

ונמצא דכל ירט יש בו איסור מלאכה משום שני דינים, א' משום קדושה, וב' משום שמחה והנ"מ כן שני הדינים הוא דבר האבד, ונמצא דכשהתורה רצה לומר דיש בו איסור מלאכה משום קדושת היום הנ"מ כזה הוא דבר האבד דאילו היה משום שמחה היה מותר בדבר האבד וכסברת הריטב"א ומדנאסר אפילו דבר האבד מוכח דהוי איסור מלאכה מצד עצמו.

ולפי"ז מוכן היטב דברי רש"י כשהתורה רצה לומר כל מלאכה לא תעשו האופן להורות דאיכא איסור מלאכה משום קדושה הדרך הזה הוא לומר אפילו בדבר האבד.

והנה לגבי תפילין פשיטא דהא דאמרין דיצאו שבתות וירט דהן עצמן אות היינו רק משום עיצומו של יום דר"ל דקדושת היום אוסרת דהרשב"א שנקט דאיסור מלאכה בחוה"מ הוא מדין קדושה וכן כתב הטור"א דחוה"מ הוי "קדושה קלה" ולכן לדריה שפיר ליכא תפילין בחוה"מ, אבל להריטב"א דהגדר איסור מלאכה הוא מדין שמחה פשיטא דאין זה אות ושפיר נתחייב בתפילין, ושפיר נתיישב סתירת רש"י דאע"ג דנאסר בחוה"מ מה"ת מ"מ כיון דגדר האיסור הוא מדין מיעוט שמחת ירט שפיר לא חשיב אות וחייב בתפילין וכדעת הריטב"א.

ב"אמר, תשכ"ב
סניב ב"פ מועדים כל מלאכת עבודה לא תעשו, ופירש אפילו מלאכות החשובות לכם עבודה צורך שיש חסרון כיס בבטלה שלהן. כגון דבר האבד, כך הבנתי מתורת כהנים (פרשתא יב. ח.), וקתני יכול אף חלו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה וכו' ע"ל. ונמצא דהקרא בא לפרש דביום ראשון ושביעי יש איסור מלאכה גם בדבר האבד משא"כ בחוה"מ וסותר. והקשה הרמב"ן ח"ל ואינו נכון כלל כי מה טעם שיאמר הכתוב לא תעשה מלאכת דבר האבד ויסאו שאר המלאכות מק"ו וא"כ ראוי שיאמר אף בשבת כן, ע"ל. וביאור כוונתו דלמה התורה בא לפרש דאין בו היתר דדבר האבד וכי בא לומר מה שאינו מותר בו, והיה לו לומר עיקר איסור מלאכה, ת"ל הוסיף דאף בשבת כן דהיינו נימא דליכא היתר אוכל נפש, וע"ב דאין התורה בא לפרש מה שלא הותר.

ובישוב דברי רש"י י"ל, דהנה עיין בגמ' מנחות דף לו: ד עקיבא אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים ת"ל והיה לאות על ירך ולטוטפת בין עיניך מי שצריך אות יצאו שבתות וימים טובים שהן ענף אות. ומבואר דשבת וירט הוי אות ולכן אינו מניח תפילין, והנדה הוא לגבי חוה"מ דהיינו דהותר בו מלאכה וכו' יש לרן אי יש אות של מצה בפסח וסוכה בסוכות וכו', אולם בשר"ת משכנות יעקב כתב דכל הך נדה הוא רק למ"ד דמלאכת חוה"מ הותר מה"ת ואינו אלא אסמכתא, וכתב שם דעת רש"י הוא דחוה"מ נאסר מה"ת והביא כן מעור ראשונים ולהנך שיטות פשיטא דאינו מניח תפילין, וכן מבואר בשר"ת הרשב"א דאי נאסר מלאכה בחוה"מ מה"ת א"כ פשיטא דאינו חייב תפילין.

והנה רע"א בגליון שר"ע הוכיח מרש"י דס"ל דחוה"מ נתחייב בתפילין, והוכיח כן מרש"י בסוכה דף מו. וכתב ציור שהיה לפניו מצות הרבה ח"ל ליטול לולב לישב בסוכה להניח תפילין להתעטף בציצית, עכ"ל. ושוב דגם בסוכות שייך מצות תפילין, ותמרה דנאסר ח"ל לרש"י דאיכא איסור מלאכה מה"ת פשיטא דאינו חייב בתפילין ואיך כתב בסוכה דחייב בתפילין.

וכן איתא הך סתירה בריטב"א שכתב בעירובין (דף ע.) דאיכא חיוב תפילין בחוה"מ וכתב הטעם דאות דמ"ב גבי שבת בשמירת מלאכה וכן ביו"ט, ואילו מחוה"מ מותר מן התורה בכל מלאכת דבר האבד וכן מ"ל דבר לצורך האבד ואפילו בפרסהיא ושלא

סימן ב

גדר איסור מלאכה בחוה"מ אם הוה כעין גדר מלאכה דשבת ויו"ט או גדר אחר

מצות היום משו"כ אסור לעשות מלאכה ולפי"ז לא קשה מה שהק' תול' דהתנ' מצינו מלאכות מקצת אסורות ומקצתן מותרות שאין הפירוש שיש מלאכה האסורה ומלאכה המותרת, אלא מלאכה שמונע שמחת היום אסור מצד שמבטל מצות שמחה, משא"כ מלאכת צורך יו"ט או דבר האבוד לא הוי חסרון בקיום שמחת היום, ומשו"כ מותר. [ונראה שזה כוונת תוס' רבנו פרץ בעירובין צו. לענין הנחת תפילין בחוה"מ שכתב בזה"ל וז"ל "ולענין הנחת תפילין בחול המועד כיון דמלאכה מותרת בו דבר האבד מיהא א"כ לא חשיבי הן עצמן אות ומותר להניח תפילין" וצ"ע למה לא הוי אות מצד דאסור דבר שאינו אבוד, ונראה דלמד רבנו פרץ דאף דיש איסור לעשות דבר שאינו האבוד אך הואיל ומותר דבר האבוד א"כ חזינן דאין קדושת היום אוסר במלאכה רק מכח מניעת שמחה הוא דאסור א"כ אין כאן אות הואיל ולא נתפס האיסור מלאכה מצד היום.]

וכע"ז זה נתבאר בדברי הקדן אורה ריש מס' מועד קטן וז"ל "וכתב (הרמב"ם) בחיבורו ב' טעמים בזה, האחד משום דנקרא מקרא קדש ועוד דהם זמן חגיגה ונראין הדברים כי עיקר טעם איסור מלאכה מן התורה הוא כדי שיהיו מזומנים לקראים לקדש לחג ולשמוח במקדש ה'

א) כתב תוס' במס' חגיגה יח. ד"ה חולו של מועד וז"ל לכאורה משמע דמיסרתא מדאורייתא דמפיק ליה מפסוק, וקשה לר"ת דא"כ דבר האבד וכמה מלאכות דשרינן התם, היכי משתריא, וכי היכן מצינו איסור דאורייתא מקצתו אסור ומקצתו מותר, ולתרץ קושית התוס' על הני ראשונים דס"ל דמלאכת חוה"מ הוי אסורות מה"ת, נראה בהקדם דברי הריטב"א מס' מו"ק דף ג. ד"ה אלא אמר וז"ל "כי טעם איסור מלאכה במועד הוא משום טרחא ושלא למעט בשמחת הרגל, ולפיכך התירו חכמים כל שהוא לצורך המועד וכל שהוא דבר האבוד כדי שלא יהא דואג על אבדתו ונמנע משמחת יו"ט וכן התירו שכר פעולה שאין לו מה יאכל" מבואר דגדר מלאכת חוה"מ הוי משום לתא דמצות היום, דהואיל ויש דין לשמוח ביו"ט ואי יעשה מלאכה לא יהא עוסק בשמחת היום, משו"כ אסור במלאכה, וממילא מותר דבר האבד, דכיון דאם אינו עוסק במלאכה יתבטל השמחה א"כ אדרבה משום מצות היום מותר לעשות מלאכה לקיים מצות שמחת היום. נמצא דחלוק ביסוד דינא איסור מלאכה דשבת ויו"ט מחוה"מ, דשבת ויו"ט הוי מצד קדושת היום דאוסר במלאכה משא"כ בחוה"מ שאין קדושת היום אוסר רק מצות היום מחייב דכדי שלא יהא נתבטל

ה"א וז"ל
ה' בתיא
ה' המועד
ה' ושהוא
ה' אומן
ה' דבר
ה' מותרת
ה' ובואר
ה' יתא,
ה' וז"ל

הלכות תפילין סימן ל לא

פג באר הגולה

ח כתבי מהר"ר ישראל
סימן קכ"א
א מנחות לו ועירובין
צו ב תשובת הרשב"א
כשם התוספות
והראב"ד ותשובת
מהר"ק ורשב"י
במרש הנעלם כשיר
השירים וספר העתים
כשם גאון

יושב בבית המדרש ותפילין בראשו (טז) וקידש עליו היום, יניח ידו עליהם עד שיגיע לבית; ואם יש בית קרוב לחומה שמשתמרים שם, חולצם ומניחם שם: ה *וייש מי שאומר שאם התפלל (י) [ז] תפלת ערבית (יז) מבעוד יום עד שלא הניח תפילין, אין לו להניחם אחר-כך:

לא דין תפילין בשבת ויום-טוב, ובו ב' סעיפים:

א *בשבת (א) ויום-טוב (ב) [ג] (ד) *אסור להניח תפילין, מפני (ה) שהם עצמם אות, ואם מניחים בהם (ו) אות אחר (ז) *היה זלזול לאות שלהם: ב *בחול המועד גם-כן (ז) אסור להניח

באר היטב

בבית המדרש וליכא חשש טועין, ט"ז, והע"ת לא כ"כ ע"ש: (י) תפלת ערבית. אבל אם הוא לא התפלל אע"פ שהצבור התפללו מותר להניח תפילין, מ"א:

(ב) אסור. היינו אם מניחן לשם מצוה, ואז עובר משום כל תוסף, מ"א ועיין ע"ת: (ג) אסור. עיין בכסף-משנה שכתב: ונחלקו המפרשים בכה"מ, יש מהם אומרים דבכלל י"ט הם ואין מניחין בהם תפילין וי"א שמניחין, וכן נראה מדברי רבינו שכתב כפ"י משכיתת י"ט כותב

משנה ברורה

החמה: (טז) וקידש וכו'. רוצה לומר, דנעשה בין השמשות ואי אפשר לו לישא אותם בידו לביתו מפני קדושת שבת, ולהשאיר אותם שם אי אפשר, דבתי-מדרשות שלהם היו בשדה, מקום שאין משומר (יט) מפני הגנבים, על-כן התירו לו חכמים לנושאם עליו דרך מלכוש עד ביתו, אך צריך לכסותם שלא יראוהו שהוא נושא תפילין עליו בשבת: ה (יז) מבעוד יום. ואפילו עוד היום גדול (יט) קודם שקיעה, לפי שכבר עשאו לזמן הזה לילה וזמן שכיבה בקריאת שמע ותפלה של ערבית, ואם יניח בו תפילין יחזור ויעשהו יום, והרי הן שתי קולות שסותרות זו את זו. אך האחרונים (כ) הסכימו להלכה דמחוייב להניח, (כא) ובלי ברכה, כל זמן שהוא קודם צאת הכוכבים. ואם הוא לא התפלל עדיין אף-על-פי שהצבור התפללו, אין בכך כלום ויניחם בברכה (כב) אם הוא עדיין יום, כיון שהוא אינו עושה שתי קולות הסותרות זו את זו. (כג) ודוקא אם לא הניח באותו יום כלל, אבל אם כבר הניח תפילין רק שרוצה להניח גם עתה, אין ראוי להניחם אם הצבור כבר התפללו ערבית:

א (א) ויום-טוב. (ב) אסור להניח. ואפילו בטלטול (ג) יש חוק-לארץ: (ד) אסור להניח. ואפילו בטלטול (ז) יש אומרים גם-כן דאסור, אם לא לצורך גופם או מקומם, כשאר כלי שמלאכתו לאיסור. ויש אומרים, דכדי שלא יפלו או שלא יגנבום נמי מותר לטלטלם ממקום למקום, ובמקום הדחק יש להקל, ועיין בביאור הלכה: (ג) שהן עצמם אות. בין הקדוש-ברוך-הוא ובין ישראל, שנאמר "כי אות היא בינינו וגו'", ויום-טוב (ג) גם-כן מקרי אות, רבפסח מצרים כתיב אות, והוקשו כל מועדי ה' בפרשת אמור: (ד) אות אחר. דהיינו תפילין דכתיב בהו "והיה לך לאות על ירך": (ה) היה זלזול. וגם עובר משום לאו ד'כל תוסף'. והוא שהניחן לשם מצוה, (ז) אבל במניחן שלא לשם מצוה אין בו משום 'כל תוסף' וגם משום זלזול (ה) אין בו, אם לא (ו) שמניחן בפרהסיא דאז אסור מדרבנן. (י) ויש מחמירין בכל גווני, אם לא שמונחים בבזיון, כגון המוצא תפילין בשבת בשדה מותר

שערי תשובה

[ז] תפלת ערבית. וכתב בבר"י כשם דבר משה: בירך על התפילין בלילה או שסבור שהוא יום והיה לילה, אין צריך לכוין כשיגיע זמן הנחת תפילין, עיין שם:

[ח] אסור. עכ"ט ועיין סימן שח בט"ז שם. ובבר"י כאן כתב דהכי נקטינן ^{הגה} שלא לטלטל תפילין בשבת. ועיין בפר"ח סימן תצו שכתב: אני הלכתי

שם: * ויש מי וכו' מבעוד יום וכו'. עיין במשנה ברורה כמה שכתב "לילה וזמן שכיבה בקריאת שמע" וכו', הוא משולחן-ערוך הגרי"ז, ומתוך בזה קצת קושיא של האליה רבה, שהרי איסור תפילין בלילה איננו משום לילה רק משום שינה וכבסעיף ג, ובזה קצת ניחא. ולפי זה לאותן האנשים הזהירין לקרות עוד הפעם קריאת שמע כזמנה, ואינן קוראין אז אלא כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי-תורה, וכדלקמן בסימן

ביאור הלכה

בהיה רוצה לצאת לדרך דמניחם ולא זכרו הפוסקים כלל דצריך להניח ידו עליהם, דשאני התם שהוא קרוב לעלות השחר והוא קרוב מאד להזמן דכרי שיכיר: אך אם-כן יולד מזה דין חדש, דאם השכים כמה שעות קודם אור הבוקר ומניחם דצריך להניח ידו עליהם, וצריך עיון למעשה. והקרוב אלי, דלהכי השמיט הרמב"ם האי ברייתא דהשכים לצאת לדרך, שתמהו הפוסקים על זה, משום האי ברייתא דביצה טו עמוד א דקאמרה דצריך להניח ידו עליהם, ומשמע ליה דפליגי אהרדי בזה, ופסק כהאי ברייתא רביצה משום דאביי והוא בתרא סבר כוותה, וכעין זה כתב גם-כן בארצות-החיים דהברייתא סותרות אהרדי, עיין שם: * ויש מי וכו' מבעוד יום וכו'. עיין במשנה ברורה כמה שכתב "לילה וזמן שכיבה בקריאת שמע" וכו', הוא משולחן-ערוך הגרי"ז, ומתוך בזה קצת קושיא של האליה רבה, שהרי איסור תפילין בלילה איננו משום לילה רק משום שינה וכבסעיף ג, ובזה קצת ניחא. ולפי זה לאותן האנשים הזהירין לקרות עוד הפעם קריאת שמע כזמנה, ואינן קוראין אז אלא כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי-תורה, וכדלקמן בסימן

רלה סעיף א, אפשר שישתנה זה הדין, ועיין. ועיין עוד במשנה ברורה כמה שכתב "דאם הוא לא התפלל עדיין וכו' אם הוא עדיין יום", דאם הוא בין השמשות נראה לי דלא יכרך אז, דבלאו הכי הפרי-מגדים מפקפק על דברי המגן-אברהם בסעיף-קטן ב כמה שכתב דזמן הנחת תפילין הוא עד צאת הכוכבים, הגם דבדואי מחוייב להניחן כיון שלא קיים עדיין מצות תפילין, דברכת-תורה ספיא לחומרא ושמא הוא עדיין יום, וכמו שפסק הפרי-מגדים באשל-אברהם, על-כל-פנים הברכות אינן מעכבות:

* אסור להניח. עיין במשנה ברורה. והנה מקור הדין עיין לקמן בסימן שח סעיף ד בט"ז ומגן-אברהם שם. והנה בדרך-החיים בהלכות מוקצה סתם להחמיר דאין לטלטלם כי אם לצורך גופם או מקומם, וכן משמע בברכי-יוסף בסימן זה; אמנם בחי' אדם משמע דכדי שלא יפלו והוא הדין לכדי שלא יגנבו נמי מותר לטלטלם, וכן משמע בהפרי-מגדים בסימן שח בסעיף-קטן ג במשכצות-זהב ע"ש. וכל עצם הדין הזה מבואר בסימן שח דתלוי אם אסור הנחת תפילין בשבת ויום-טוב שלא לשם מצוה, ואם-כן לפי מה שנביא בסמוך דהגרי"א הוא גם-כן מהמקילין בזה אם-כן ממילא הוא גם-כן מהמקילין לענין טלטול, ועל-כן בוודאי יש להקל בשעת הדחק וכמו שכתבתי בפנים: * היה זלזול. עיין מה שכתבתי במשנה ברורה "והוא שהניחן וכו'", הוא ממגן-אברהם לעיל בסימן כט, אך לא נחבאר בדבריו אם יש בו על-כל-פנים איסור מדרבנן. ועיין בב"ח שמשמע מדבריו ראין איסור בהנחתן אפילו מדרבנן, וכוונתו במניחן שלא לשם מצוה, דאם לא-כן

שער הציון

(יט) ביצה טו: (יט) מפלג מנחה, ברכות כז כרבי יהודא ע"ש: (כ) אליה רבה ופרי-מגדים: (כא) פרי-מגדים: (כב) עיין בביאור הלכה: (כג) פרי-מגדים: (ד) ארצות-החיים כשם רשב"א: (ז) עיין בביאור הלכה: (ג) אחרונים: (ד) מגן-אברהם: (ה) מגן-אברהם בסימן כט: (ו) ב"ח בסימן זה ופרי-מגדים בסימן שח במשכצות-זהב סעיף-קטן ג: (ז) ט"ז בסימן שח סעיף-קטן ג ע"ש:

הלכות תפילין סימן לא לב

תפילין מהטעם הזה בעצמו, שימי חול המועד (ו) גם הם אות: הגה ויש אומרים שחול-המועד חייב בתפילין (כ"י בשם הרא"ש), וכן נוהגין בכל גלילות אלו (ו) להניחם במועד ולברך עליהם, אלא (ח) שאין מברכים עליהם (ג) בקול רם בבית-הכנסת כמו שאר ימות השנה:

לב סדר כתיבת תפילין, ובו נ"ב סעיפים:

א "מצות תפילין שיכתוב ארבע פרשיות שהן "קדש לי כל בכור" "עזר למועדה"; "והיה כי יביאך" עד "כי בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים"; (ב) (ה) (א) ופרשת "שמע" עד "ובשעריך"; ופרשת "והיה אם שמוע" עד "על הארץ": הגה *וצריך (ב) לכתבם (ג) (ז) (א) *בסדר הזה, לכתוב

א מנחת לר

באר היטב

שערי תשובה

אדם תפילין לעצמו וכו' ע"ש. וצ"ע שהוא ז"ל כתב להיפך שם בפ"י משביתת י"ט ח"ל: אין לו מה יאכל נראה שטעמו מפני שהוא סוכר שאין מניחין תפילין בח"ה דבכלל י"ט הוא עכ"ל, הרי שכתב ברעת הרמב"ם שאין מניחין תפילין בחוה"מ היפך מש"כ כאן בהלכות תפילין וצ"ע, יד-אהרן ועיין ע"ת: (ג) בקול רם. וכתב ט"ז, תמוה הוא כלפי שמיא מי מחלקין בין סתר לגלוי, ע"כ שפיר להניחם בלא ברכה, וכ"פ בס' תמים-דעים סי' מ שלא יכרך עליהם. ובל"ח כתב הטעם שרבים חולקים שלא לברך כח"מ, ואותן שראו להעמיד על הדיון ולברך הנהיגו לברך בחשאי כדי שלא יבואו לידי מחלוקת, וזכר לדבר בשכמל"ו. וכתב המ"א שלא ילך בהם ברשות-הרבים רק יניחם בבהכ"נ [ובספר אליהו רבה חולק עליו דכיון דמניחין בב"ה ברכים מה לי בהליכתן ברה"ר]. כתב בכחבי מהר"א סי' קג ובי"ח הביאו סימן כ"ה, דאותו המניח תפילין בח"ה בלא ברכה אפ"ה אסור לדבר ולהשיח בין תפילין לתפילין ע"ש, והיינו שיחת חולין אבל קדיש או קדושה מותר לאותן המניחין בח"ה בלא ברכה, עיין מ"א בסימן כה ס"ק טו וס"ק יח ודו"ק. והמחבר יד-אהרן כתב דאשתמיט להרב מ"א דברי מהר"א אלו הואיל וכתב דהמניח בחול-המועד בלא ברכה רשאי לענות, ע"ש, ולא דק, ודחילוק יש בין להשיח שיחת חולין או לענות קדיש וקדושה. ותמיה בעיני הא"יך עלה על דעתו שאשתמיט מהמחבר מ"א דברי מהר"א, הא המ"א הביאו בס"ק טו, ע"ש, ואדרכה ממנו אישתמיט מ"ש בס"ק טו וק"ל. וצ"ל סימן כה ס"ק יא:

(ב) ופרשת שמע. וצריך לכתוב ד' דאחד גדולה כמו ד' דלתין קטנים, כתבי האר"י מ"א: (ג) בסדר הזה. תפילין שנכתבו בסדרן ובאורך הזמן נפסלו שתי פרשיות ראשונות, יש לספור עוד שתי פרשיות כאותן שנפסלו שהן כשרות, מותר לצרפן אל שתי הפרשיות אחרונות שנשארו

משנה ברורה

ביאור הלכה

ללבשם ולהכניסם לעיר דרך מלבוש, כמו שיתבאר לקמן בסימן שא: **ב (ו) גם הם אות.** בפסח אכילת מצה ובסוכה ישיבת הסוכה. והיש-אומרים סבירא להו כיון שמותרינן בעשיית מלאכה מן התורה ליכא אות: (ז) להניחן במועד. וחליצת התפילין צריך להיות בחול-המועד (ח) קודם הלל. ועכשי נהגו איהו אנשים לסלקן אחר קדושה של תפלת י"ח, (ט) ומכל מקום צריכין ליזהר לכין לשמוע חזרת התפלה: **(ח) שאין וכו'.** פירוש, (י) משום דיש מניחים ויש שאינם מניחים, או אין מברכים, יש לברך בחשאי כדי שלא לבוא לידי מחלוקת, וכן (יב) לא ילך בהם ברשות-הרבים לבית-הכנסת. (יג) והאחרונים הסכימו לדעת הט"ז דיותר טוב להניחין בלי ברכה, כי הברכות אינן מעכבות וספק ברכות להקל, ובפרט שהגור"א ז"ל כתב שאין לדעת היש-אומרים עיקר בש"ס, ועל-כל-פנים לענין ברכה בוודאי יש להחמיר. גם קודם ההנחה יחשוב בדעתו: אם אני מחייב אני מניח לשם מצוה, ואם לאו אין אני מניח לשם מצוה, ובזה יצא ידי כולי עלמא, דאף להסוכרים דחול-המועד אינו זמן תפילין אינו עובר על 'בל תוסיף', כיון שאינו מכרין בהנחתם לשם מצוה ודאי. וכל-שכן שאין לחוש בזה לאיסור ולזול של אות חול-המועד, דזה גס-כן אינו אלא במתכוין לשם מצוה כנ"ל. ותפילין דרכינו תם אין להניחם בחול-המועד [פמ"ג]. עוד כתבו האחרונים [והובאו בארה"ח ע"ש] דאין נכון שבית-הכנסת אחת קצתם יניחו חפילין וקצתם לא יניחו, משום "לא תגודדו". ומי שאין מניח תפילין בחול-המועד, שמתפלל בבית-המדרש שמניחין תפילין, יש לו גס-כן להניחין וכלי ברכה. וצבור שנהגו להניח תפילין אין להם לשנות מנהגם:

א (א) ופרשת "שמע". וצריך לכתוב ד' ד"אחד" כלי-כך גדולה כמו ד' דלתין קטנים [מ"א]. (ב) ואפשר שאין משערין באותו כתב, רק כל שיש בו ד' דלתין קטנים מאד סגי, ומשום הכי נוהגין לכתוב רק גדולה משאר דלתין שבאותו כתב: **(ב) לכתבם.** כל הפרשיות, (ג) בין מהשלייד ובין מהשלי-ראש: (ג) בסדר הזה. דכתיב "והיו הדברים" וגו', בהרייתן יהו. וכל-שכן שצריך ליזהר מטעם זה שיהיה כל פרשה ופרשה גופא נכתבת כסדרה, שלא יחסר בה אפילו אות אחת, כי לא

שער הציון

(ח) ט"ז: (ט) פריי-מגדים: (י) אליה זוטא ומיישב בזה קושיה הט"ז: (יב) מגן-אברהם: (יג) פריי-מגדים ומחצית-השקל ודרך-החיים וחי-אדם: (ד) פריי-מגדים: (ז) הסכמת אחרונים כהבית-יוסף לקמן בסימן זה:

(* עד "למועדה מימים ימימה", כך צריך לומר.

הלכות חול המועד סימן תקל

א באר הגולה

תקל ובו סעיף אחד:

א **חול המועד (ה) אסור בקצת מלאכות (א) *ומותר במקצתן:** הגה לפי צורך הענין שהיה נראה א בית יוסף הכרע מהא דחגיגה י"ח בהנך רבנותא דאסור מלאכה בחול המועד הוא מדאורייתא והתורה מסרה לחכמים, כמו שכתב רמ"א בהגיה

באר היטב

(ה) אסור. וחייב לכבד חול המועד במאכל ובמשתה ובכסות כשאר יום טוב. ומהרי"ל לבש בגדי שבת. ועונש המבזה את המועדות

משנה ברורה

א (א) ומותר במקצתן. מלאכות המותרות בחול המועד (ה) הם חמשה: דבר האבד אם לא יעשנו עתה, וצרכי המועד [היינו לצורך אוכל נפש דמותר אפילו מעשה אומן, כמו שכתוב ריש סימן תקלג, אבל שאר צרכי מועד, דוקא מעשה הדיוט, כמו שכתוב בסימן תקמ ותקמא], ובשביל פועל שאין לו מה יאכל, וצרכי רבים, ומעשה הדיוט אפילו ליחיד, ויתבאר כל אחד במקומו. והנה בעיקר אסור מלאכת חול המועד יש דעות בין הראשונים. (3) יש שסוברים שהוא מדברי סופרים, מפני שמצינו בתורה שנקראו "מקרא קודש", והרי הוא זמן חגיגה במקדש, לפיכך אסורם בעשיית מלאכה, כדי שלא יהיה כשאר ימות החול שאין בהן קדושה כלל, ומכל מקום לא החמירו בו כיום טוב ממש והקילו בחמשה דברים הנ"ל. והרבה פוסקים סוברים שהוא מן התורה, והא דהקילו בכמה דברים הנ"ל הוא על-פי הרשות שניתן לחכמים מן התורה במלאכת חול המועד לפי צורך הענין להתיר, וכדדרשנין לזה מקרא בחגיגה דף יח, עיין שם, וזהו שסיים הרמ"א 'לפי צורך הענין' וכו'. ומאד יש לזהר שלא להקל יותר ממה שהתירו חכמים, דאמרו חז"ל: (ג) המבזה את המועדות [דהיינו שעושה בהן מלאכה, כפירוש רש"י], כאלו עובד עבודת כוכבים ומזלות. גם חייב (ד) לכבד חול המועד במאכל ובמשתה וכסות נקיה, שלא ינהג בהן מנהג חול. ומהרי"ל לבש הקט"א של שבת. ועיין לעיל סימן תקכט סעיף ב ובמשנה ברורה שם, דמצות "ושמחת בחגך" וגומר קאי גם על חול המועד, ומבואר שם כיצד משמחין. וכתבו האחרונים, דאף דמוכח בסימן קפח סעיף ז דאינו מחוייב לאכול פת דוקא בחול המועד ורק דאסור להתענות, מכל מקום לכתחלה מצוה לקבוע סעודה על הפת, (ה) אחת בלילה ואחת

30/07/2018 10:44

שער הציון

(ה) טור וביאור הגר"א, עיין שם: (3) עיין ביאור הלכה: (ג) מגן אברהם. ועיין באחרונים שהקשו על המגן אברהם דרוצה לומר דאף למאן דאמר שהוא מדרבנן נאמר מימרא זו, וזה אינו, כדמוכח בתוספות, ועיין במחצית השקל שישבו קצת: (ד) מגן אברהם בשם תניא, וכן איתא במכילתא פרשת בא בהריא כוותיה [הובא בביאורי מהרש"ה שעל התניא]. אלא דמה שכתב התניא 'כשאר יום טוב' השמטתי, דלעניות דעתי אין להחמיר כל-כך בזה, דהרמב"ם בפרק ז מהלכות יום טוב הביא גס-כן דחול המועד נקרא "מקרא קודש" ואף-על-פי-כן בפרק ו מהלכות יום טוב, שהעתיק שם בדין טז חיוב כיבוד ועונג מטעם "מקרא קודש", לא העתיקו רק לענין יום טוב ולא לענין חול המועד, דשם לא העתיק רק מצוה דשמחה, שמע מינה דסבירא ליה דלענין חול המועד אין להחמיר בזה, ועל-כן צריך לומר דאף דחול המועד נקרא גס-כן "מקרא קודש", מכל מקום כיון דלענין מלאכה מן התורה מותר בחול המועד, ועל-כל-פנים בדבר האבד מותר לכולי עלמא, הרי דאין קדושתו חמור כמו יום טוב, ולכן גם לענין כיבוד אין לדמותו ליום טוב, וזהו נראה דעת הרמב"ם. ומה דמשמע מהמכילתא הנ"ל דצריך לכבדו באכילה ושתיה וכסות נקיה, יש לומר דהיינו לכבדו יותר מימות החול בכל זה, אבל אינו מחוייב לדמותו לגמרי בזה ליום טוב, דמ"מקרא קודש" שלו ילפינן בחגיגה י"ח לחד תנא דאסור מלאכה בחול המועד ואפילו הכי מקילינן ביה בדבר האבד, הרי ד"מקרא קודש" שלו קיל מ"מקרא קודש" דיום טוב. ותדע עוד, דהרי לענין אכילה ביום טוב מחוייב לאכול פת דוקא [ומטעם זה פסקינן לעיל בסימן קפח דמחוייב לחזור אם לא הזכיר מעין המאורע ביעלה ויבוא] ובחול המועד אין מחוייב לאכול פת, הרי אף דצריך לכבדו באכילה אין חיובו גדול כל-כך, וכן הוא הדין לענין מלאכה דמותר בו דבר האבד, ועל-כן נראה דאף לענין כסות נקיה אין מחוייב כיום טוב עצמו, רק יותר מימי החול [וכן בסימן תרסד סעיף קטן ג במגן אברהם משמע לכאורה דבחול המועד, לבד הרשענא-רבה, אין המנהג ללבוש בגדי שבת, ומהרי"ל דעבד לנפשיה הוא דעבד, ומכל מקום יותר מימי החול בודאי צריך כל אדם לנהוג, וכנ"ל]. ועיין לעיל בסימן תקכט במשנה ברורה סעיף קטן טז שהעתיקתי מהגר"ז דלענין כיבוד ועונג אין חייב בחול המועד דלא נאמר בהן "מקרא קודש", והנה עצם דין זה מוכח מהרמב"ם כמו שכתבנו, אכן מה שכתב דלא נאמר בהן "מקרא קודש" צריך עיון, דהרי הרמב"ם עצמו בפרק ז סובר ד"מקרא קודש" קאי גם על חול המועד, וכן הוא גס-כן מנהגנו בתפלת מוסף בחול המועד שאומרים "מקרא קודש" וכו' וזכר ליציאת מצרים, וכן הוא דעת האחרונים לעיל בסימן תצ סעיף ג, וצריך עיון. ודעת המגן אברהם בסימן זה כהתניא, ובפרט שכן מבואר במכילתא וכנ"ל, אלא דחיובו בכל זה קיל מיום טוב וכמו שכתבנו, ואפשר דגם הגר"ז מודה לזה: (ה) דומיא דיום טוב דחיובו הוא שתי סעודות:

תרגום: 1 מין בגד עליו.